

BANKACILIĞA GİRİŞ

Dersin Sorumlusu: Öğr. Gör. Olcay YILMAZ

İçindekiler

1. Finansal Sistem ve İşleyişi

1. *Fon Aktarımı*
2. *Faiz kavramı? Faizin doğuşu Yasaklanması*
3. *Finansal Sistem ve Unsurları*
4. *Finansal Piyasalar Neden Gerekli?*
5. *Finansal Piyasaların Yapılanması ve Sınıflandırılması*
6. *Finansal Enstrümanlar*
7. *Finansal Aracı Kuruluşlar*
 1. *Bankalar*
 2. *Banka Dışı Finansal Aracı Kuruluşlar*

2. Temel Bankacılık: Bankaların İşlevleri, Faaliyet Alanları ve Denetim Sorunu

1. *Bankaların Ekonomideki Yeri*
2. *Yasal Olarak Bankaların Faaliyet Alanları*
3. *Bankalar Nasıl Kurulur?*
4. *Bankaların Ürünleri ve Sundukları Hizmetler*
5. *Bankaları Düzenleyen ve Denetleyen Kuruluşlar*
6. *Bankalara Yardımcı Kuruluşlar*

3. Bankaların Maruz Kaldığı Riskler: Aktif Pasif Yönetimine Giriş

1. *Kredi Riski*
2. *Likidite Riski*
3. *Sermayenin Yetersiz Hale Gelme Riski*
4. *Faiz Oranı Riski*
5. *Faaliyet (Operasyonel) Risk*

Kaynak: Uzunoğlu, Sadi. *Bankacılığa Giriş*, Literatür Yayıncılık, 2014.

BÖLÜM 1

Finansal Sistem ve İşleyişi

Bu Bölümde Kullanılan Temel Kavramlar

- *Finansal Sistem*
- *Finansal piyasalar*
- *Para Piyasaları*
- *Sermaye Piyasaları*
- *Menkul Kıymet*
- *Risk*
- *Finansal Aracılık*
- *Ticari Bankacılık*
- *Yatırım ve Kalkınma Bankaları*
- *Yatırım Ortaklıkları*
- *Banka Dışı Aracı Kuruluşlar*

Piyasa derken?

- **Piyasa**, alıcı ve satıcıyı karşı karşıya getiren ortamlardır.
- Piyasalar, fiziki yerler (Pazar, market vs) olabileceği gibi sanal ortamlarda (e-ticaret, borsa vs) olabilir.

- Piyasa bir ülke sınırları içinde ise ve yalnızca o ülkede yapılan işlemleri kapsıyorsa '**iç piyasa**'; işlemler ülke dışına taşıyorsa '**uluslararası piyasa**' adı verilir.

1.1. Finansal Piyasalar ve Fon Aktarımı

Finansal piyasalar nedir?

Fon aktarımı nedir?

Fon aktarımı kimler arasında meydana gelir?

Fon aktarım süreci neye bağlı işlemektedir?

1.2. Faizin Doğuşu ve yasaklanması

Faiz derken? Faiz nedir? Faiz Haram mıdır? Yoksa Tefeci Faizi mi haramdır? Tartışma bölümü

Faizin Doğuşu ve Yasaklanması

Faiz, parasal ekonomiden de tek tanrılı dinlerden de çok daha önce ortaya çıktı.

Antik dünyada çiftçiler başta buğday, arpa olmak üzere ürettikleri tarımsal ürünlerin eşkıyalar ya da hükümdarlar tarafından el konulmasından bıkmış usanmışlardı. Bu ürünleri çuvallara koyup tapınaklara emanet etmeye başladılar. Mallarını, ihtiyaç oluncaya kadar tapınaklara emanet etmelerinin onlara iki önemli avantajı oluyordu: (1) Tapınaklar tanrıların evi olarak kabul edilip kutsal sayıldığı için kimse içeri zorla girip bu mallara el koyamıyordu. (2) Tapınaklarda görevli rahipler dönemin en iyi yetişmiş, okuma yazma ve ölçü, hesap bilen kişileri olduğu için tapınağa getirilen tahılları tartıyor, ölçüyor ve kayda geçiriyorlardı. Böylece tapınağa teslim edilen malın aynen geri alınmasında hiçbir tartışmaya yer kalmıyordu.

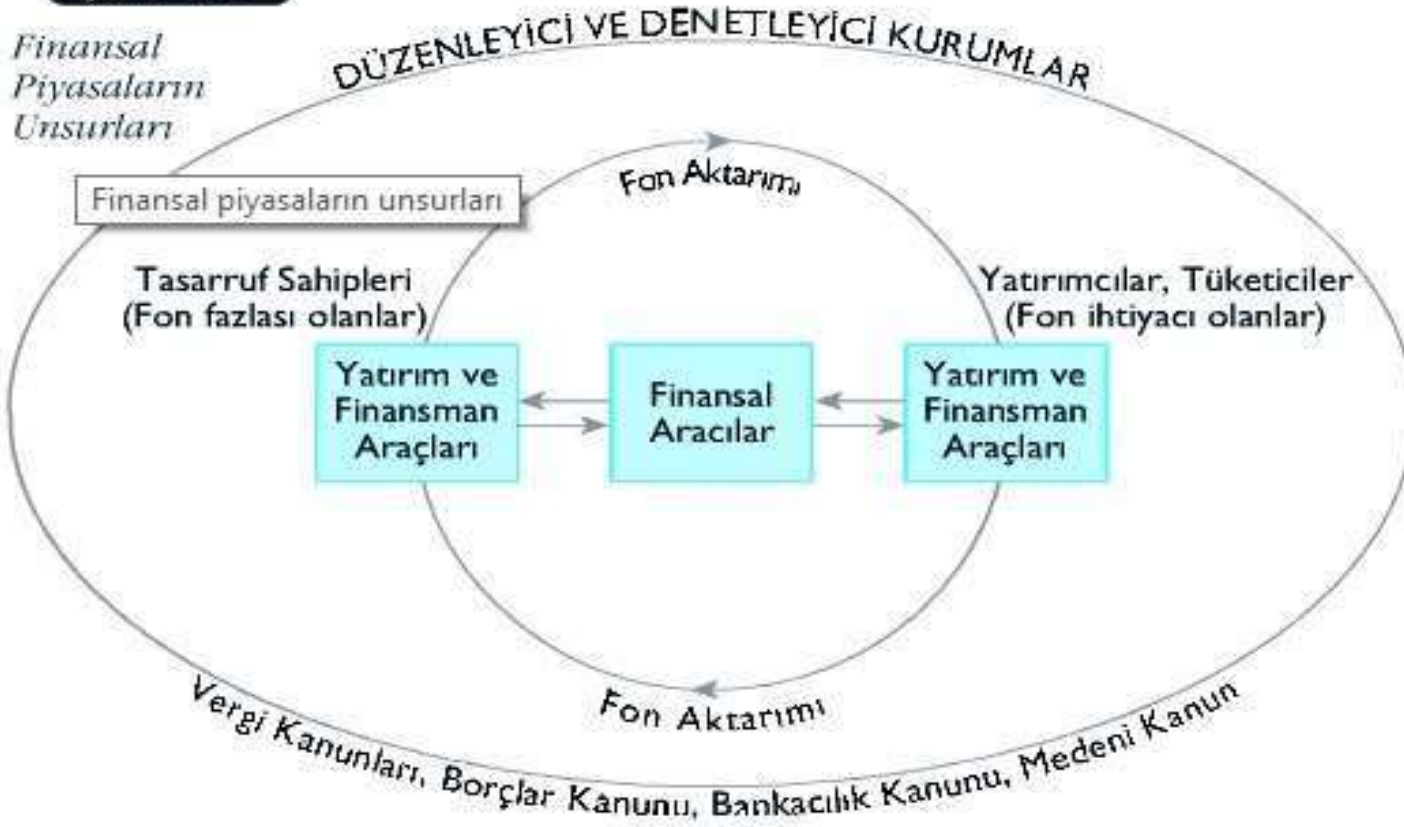
Din görevlilerinin herhangi bir bedel talep etmeksizin korumaya aldıkları bu mallar tapınaklarda fazlaca yer işgal etmeye başlayınca zaman içinde bu koruma karşılığında bir bedel alınır oldu. Bir süre sonra henüz mahsul almamış olup da bu tahıllara bir süreliğine ihtiyacı olanlar bu tahılları kendi mahsullerini aldıklarında iade etmek kaydıyla ödünç istemeye başladılar. Başlangıçta sadece güvene dayalı ve bedelsiz yapılan bu ödünç verme işi sonraları tapınakların harcamalarına katkı sağlaması amacıyla belirli bir bedel alınarak yapılmaya başlandı. Mesela bir çiftçi tarafından o dönemde ihtiyaç fazlası olduğu için tapınağa 6 aylığına 5 mina buğday karşılığı koruma bedeliyle emanet bırakılmış 100 mina (yaklaşık 50 kg) buğdayı din görevlileri ihtiyacı olana 6 ay süreyle emanet olarak veriyor ve 6 ay sonra geri getirdiğinde 120 mina (60 kg) olarak vermesi isteniyordu. Bütün bu işlemler tapınaktaki din görevlileri tarafından ayrıntılı biçimde kayıt altına alınıyor ve herhangi bir karışıklığa yol açılmadan yürütülüyordu. Kolayca anlaşılacağı gibi muhafaza bedeli olarak alınan 5 mina hariç ödünç alınan ile geri ödenen arasındaki 15 mina buğday (yüzde 15) bugünkü anlamda faizdi. Bugünkü parasal faizden tek farkı mal ile (aynı olarak) uygulanan faiz biçimindeydi. Böylece tapınaklar düşük bir bedelle korumaya aldıkları tahılları daha yüksek bir bedelle ödünç vermeye başlayınca yüzyıllarca, Anadolu ve Mezopotamya'da dinsel görevlerinin yanı sıra bankacılık işlerini yaparak, ihtiyaç sahiplerine faiz karşılığı borç veriyorlardı.

Tapınaklarda başlayan bu işlemlerin iyi kazanç getirdiğini gören bazı kişiler, korumalı silolar inşa ederek aynı hizmeti daha düşük bedelle vermeye başladılar. Bir başka deyişle tefecilik aslında yüksek faiz değil düşük faiz isteyerek başlamış ve sonra tersine dönmüş görünüyor.

Kaynak: <http://www.mahfiegilmez.com/2019/11/faizin-dogusu-ve-yasaklanmasnn-oykusu.html>

1.3. Finansal Sistem ve Unsurları

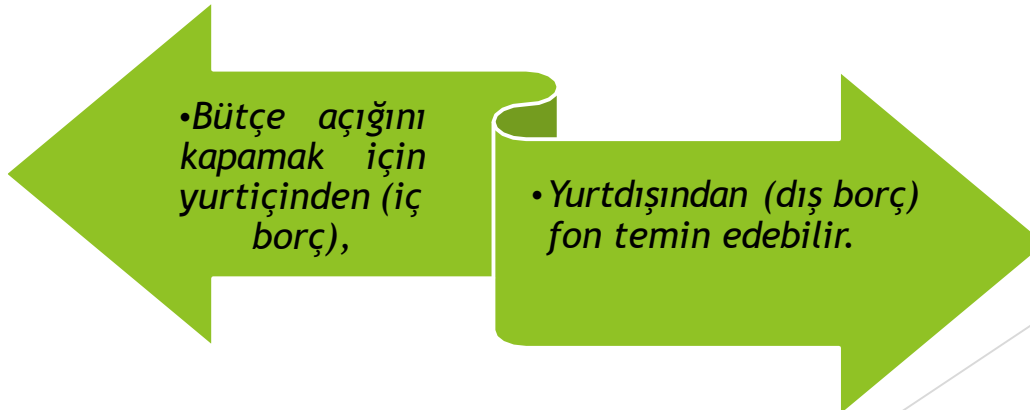
Şekil 1.5

Örnek 1: Yatırım yapmak isteyen bir firma ele alalım. Geliri ya da sermayesi bu yatırıma müsaade etmiyor. Bu açığı kapamak için;

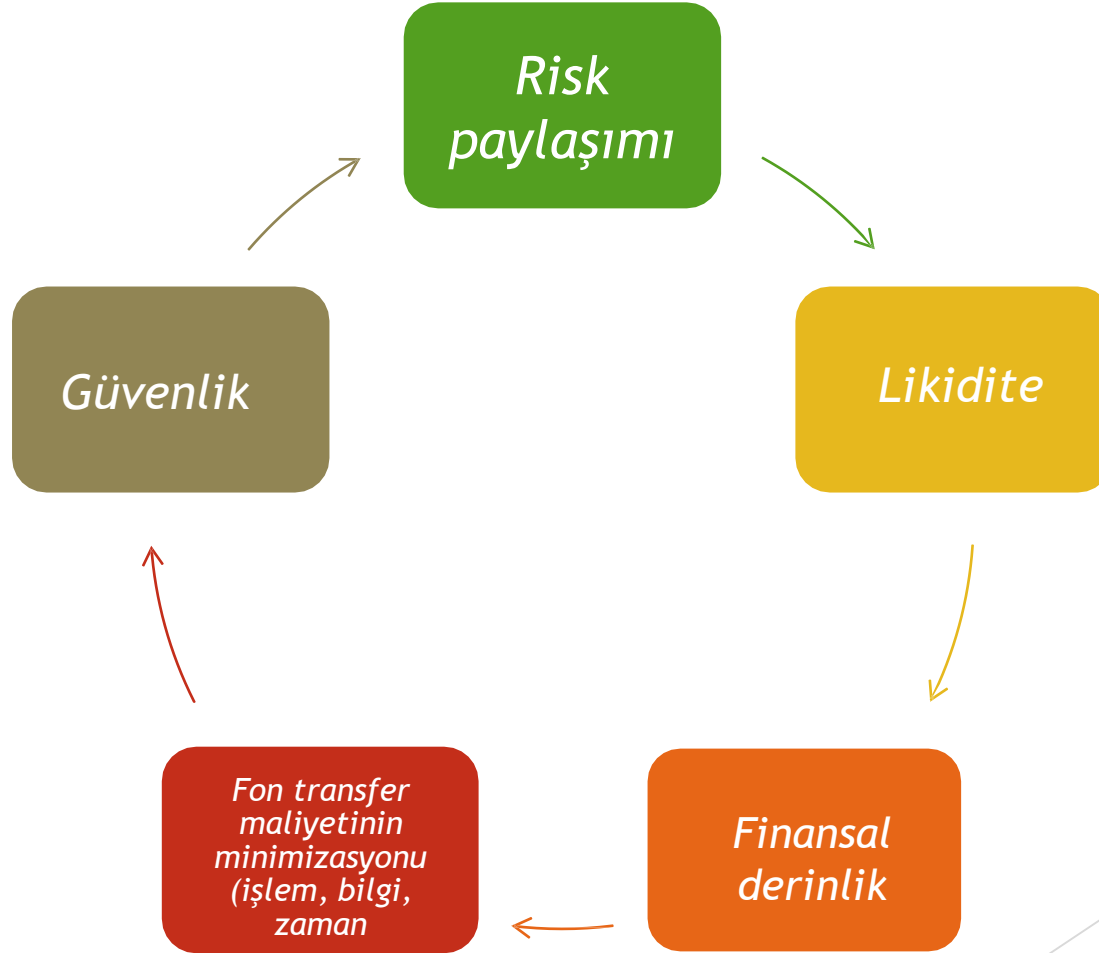
Örnek 2: Devletin en önemli gelir kalemlerinden birisi şüphesiz vergilerdir. Fakat bazı dönemlerde devletin yaptığı harcamaları karşılamak için topladığı vergiler yetersiz kalabilmektedir. Bu durumda Devlet;

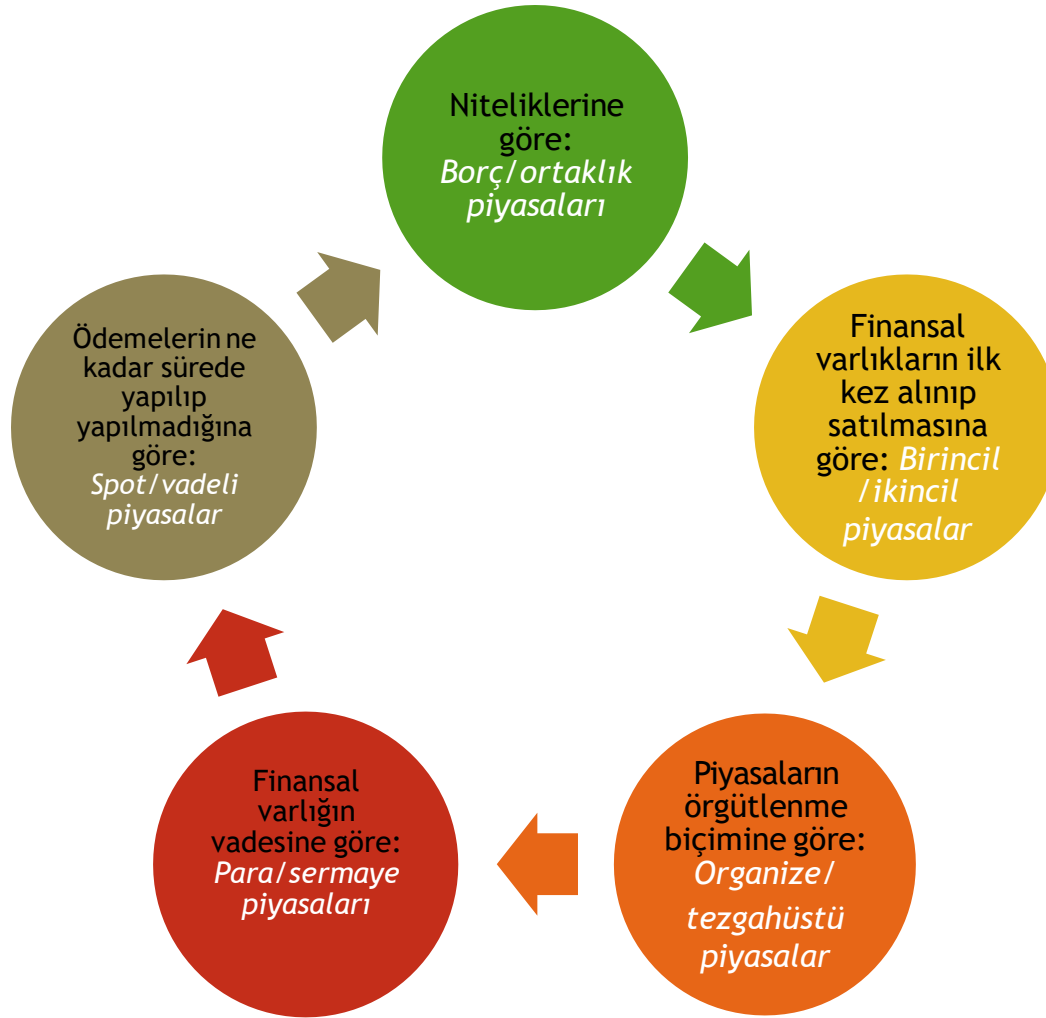
1.4. Finansal Piyasalar Neden Gerekli?

Finansal piyasaların işlevi salt ‘fon aktarım mekanizması’ rolü müdür?

1.5. Finansal Piyasaların Yapılanması ve Sınıflandırılması

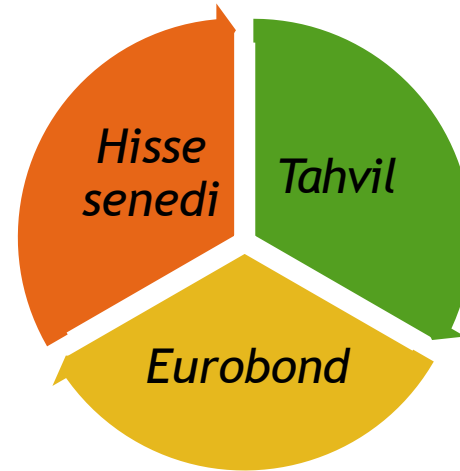
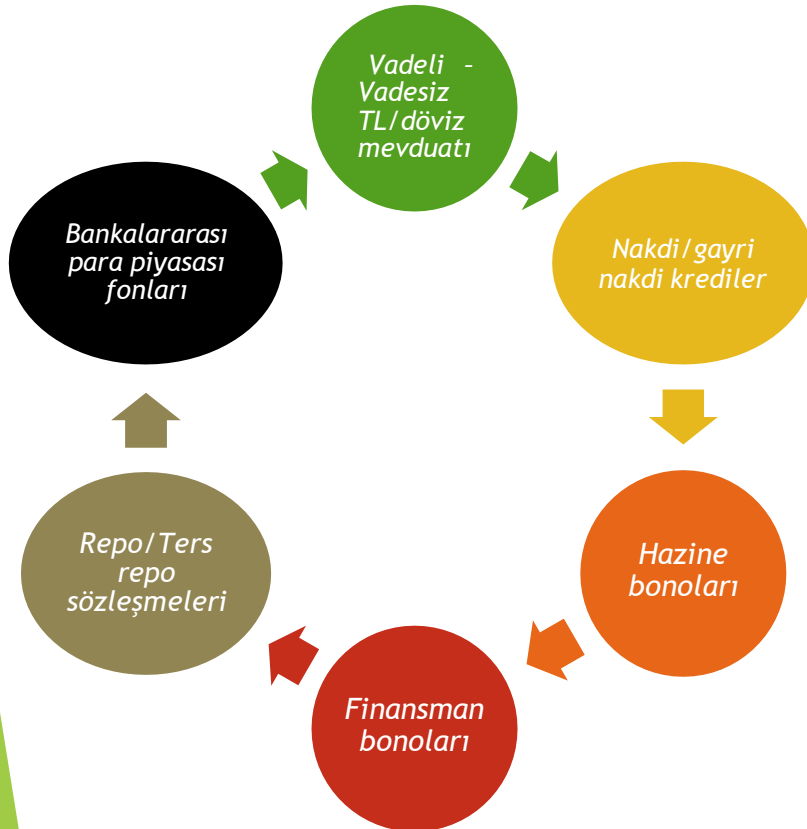

1.6. Finansal Araçlar (enstrümanlar)

Para piyasası araçları

Sermaye piyasası araçları

1.7. Finansal Aracı Kuruluşlar

•Türkiye’de finansal aracılık dendiği zaman akla ilk gelen kurum bankalardır.

•Nitekim bankalar ülkedeki finansal işlemlerin %90’ını gerçekleştirir.

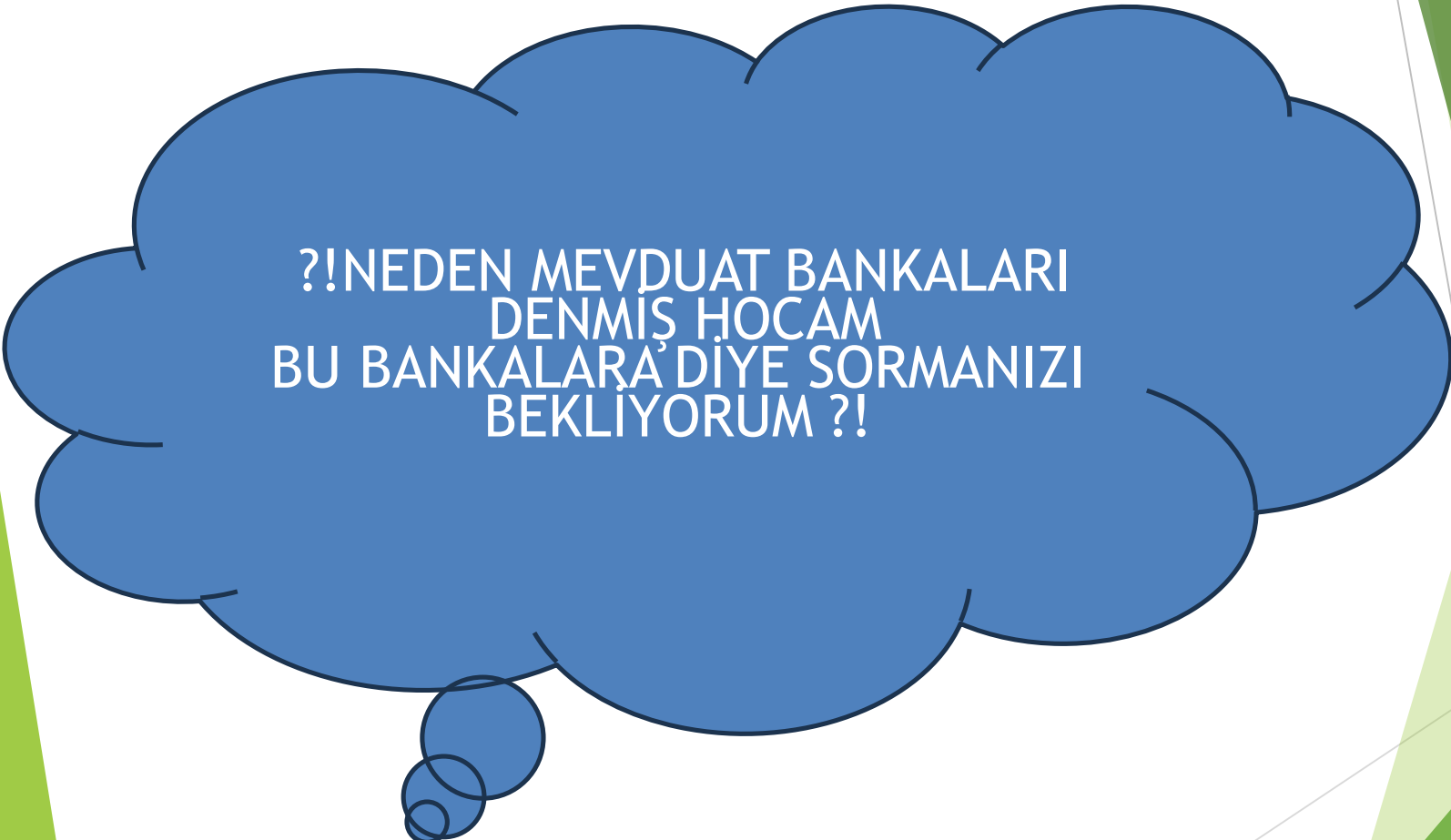
•Hiç kuşkusuz bankaların yanında, banka dışı aracı kurumlar, sigorta şirketleri de finansal sistem içinde önemli bir paya sahiptir.

1.7.1. Ticaret /Mevduat Bankaları

Bankalar Kanununa (BK) göre; *mevduat kabul etmek* ve *kredi kullandırmak* esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurtdışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri '*Mevduat Bankası*' olarak tanımlanır.

Mevduat/ticaret bankaları genel anlamda *tasarrufları kabul eden* ve bunları *plase eden/krediye dönüştüren* kurumlardır.

?!NEDEN MEVDUAT BANKALARI
DENMİŞ HOCAM
BU BANKALARA'DIYE SORMANIZI
BEKLİYORUM ?!

Mevduat bankalarının sundukları hizmetlere geniş pencereden bakacak olursak:

- ▶ *Vadeli-vadesiz tasarruf mevduat hesaplar,*
- ▶ *Krediler (nakdi),*
- ▶ *Teminat mektubu ve garantiler,*
- ▶ *Kambiyo işlemleri,*
- ▶ *Havale, Eft, Swift işlemleri,*
- ▶ *Kiralık kasalar,*
- ▶ *Kredi kartları,*
- ▶ *Her türlü Sigorta,*
- ▶ *Seyahat çekleridir.*

Bunların yanı sıra mevduat bankaları, *portföy yöneticiliği hizmeti kapsamında* müşteri adına hisse senedi ve tahvil alıp satabilirler.

- Bunca hizmete rağmen mevduat bankaları; *daha çok vadesiz ve kısa vadeli mevduat kabul ederek* topladıkları fonları bireylere, işletmelere kısa vadeli kredi vermek suretiyle işleten ticari işletmelerdir.

1.7.2. Yatırım - Kalkınma ve Katılım Bankaları

Mevduat kabul etmeyen, ticari bankacılık faaliyeti içinde bulunmayan; orta ve uzun vadeli *kredi kullandırmak* esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurtdışında bu özelliklere sahip kuruluşların Türkiye'deki şubelerini ifade eder.

Özetle yatırım ve kalkınma bankaları, kamu ve özel kuruluşların *uzun vadeli kaynak* gereksinimlerini çeşitli kaynaklardan karşılayan bankalar olarak tanımlanır.

a) Yatırım Bankaları

- Bu tip bankalar, *genellikle sermaye piyasasının gelişmiş olduğu ülkelerde* gerek özel gerekse kamu kuruluşlarının finansman ihtiyaçlarının karşılanmasına aracılık ederler.

- Şirketler tarafından çıkarılan menkul kıymetler (*hisse senedi, tahvil, finansman bonosu vb.*) ile,

- *Kamu kesimince ihraç edilen borçlanma senetleri (Devlet tahvili, hazine bonosu vb.)*

tasarruf fazlası olan birimlerce alınmasını sağlamak *suretiyle atıl fonların* gerek özel gerekse kamu gereksinimlerinin karşılanmasını kolaylaştırmaktadır.

Sanayileşmiş ve sermaye piyasası gelişmiş ülkelerde, *hisse senedi ve tahvil çıkarmak suretiyle sermaye elde etmek isteyen şirketler* bu işi genellikle *yatırım bankaları* aracılığıyla yaparlar.

Yatırım bankaları, *firmalar hakkında bazı incelemeler* yaptıktan sonra ihraç işlemlerini üzerine alırlar.

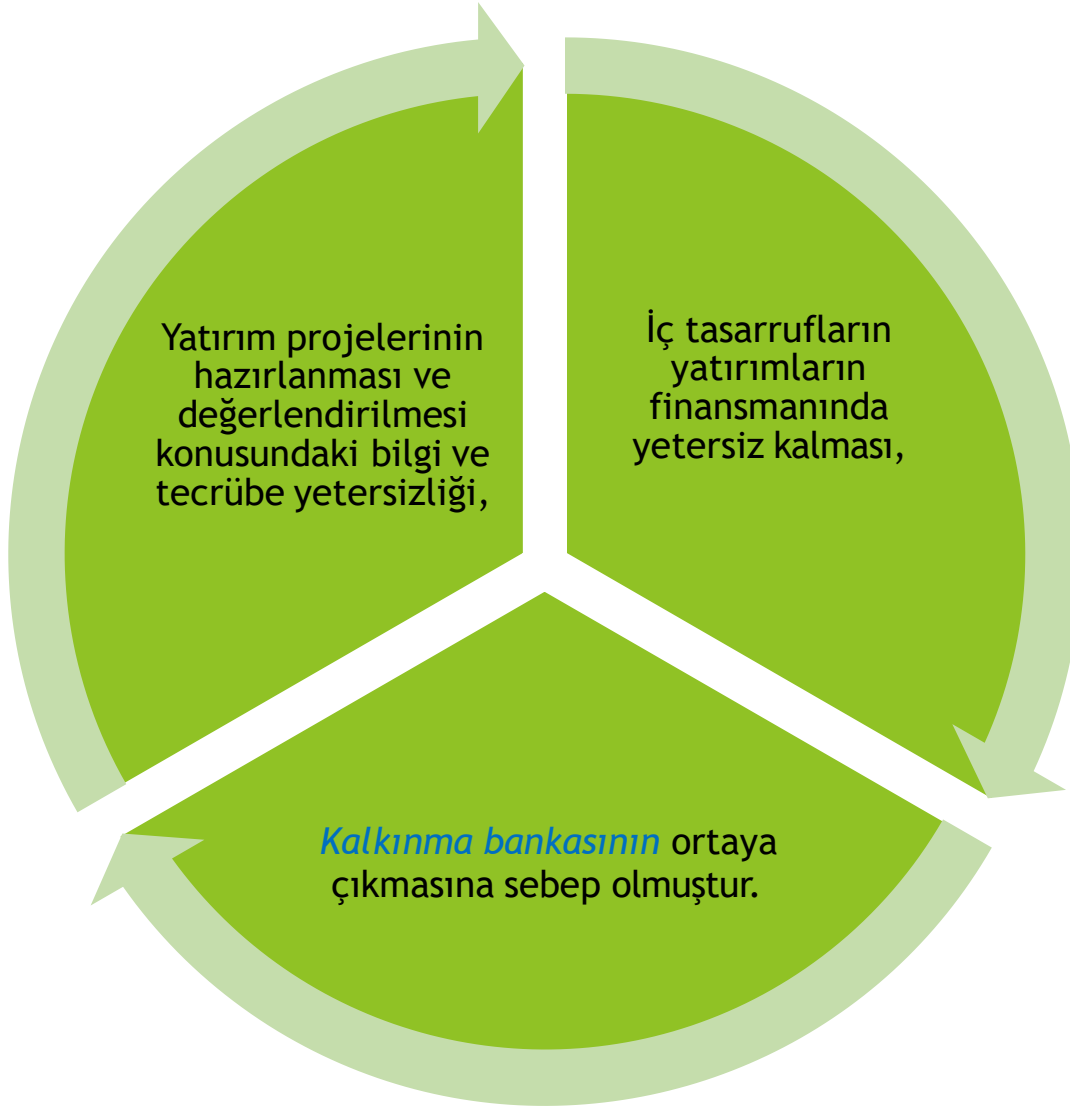
Bkz: Firmanın faaliyette bulunduğu sanayi kolu, firmanın Pazar payı, firmanın maddi varlığı, bilanço ve gelir tablosu vb...

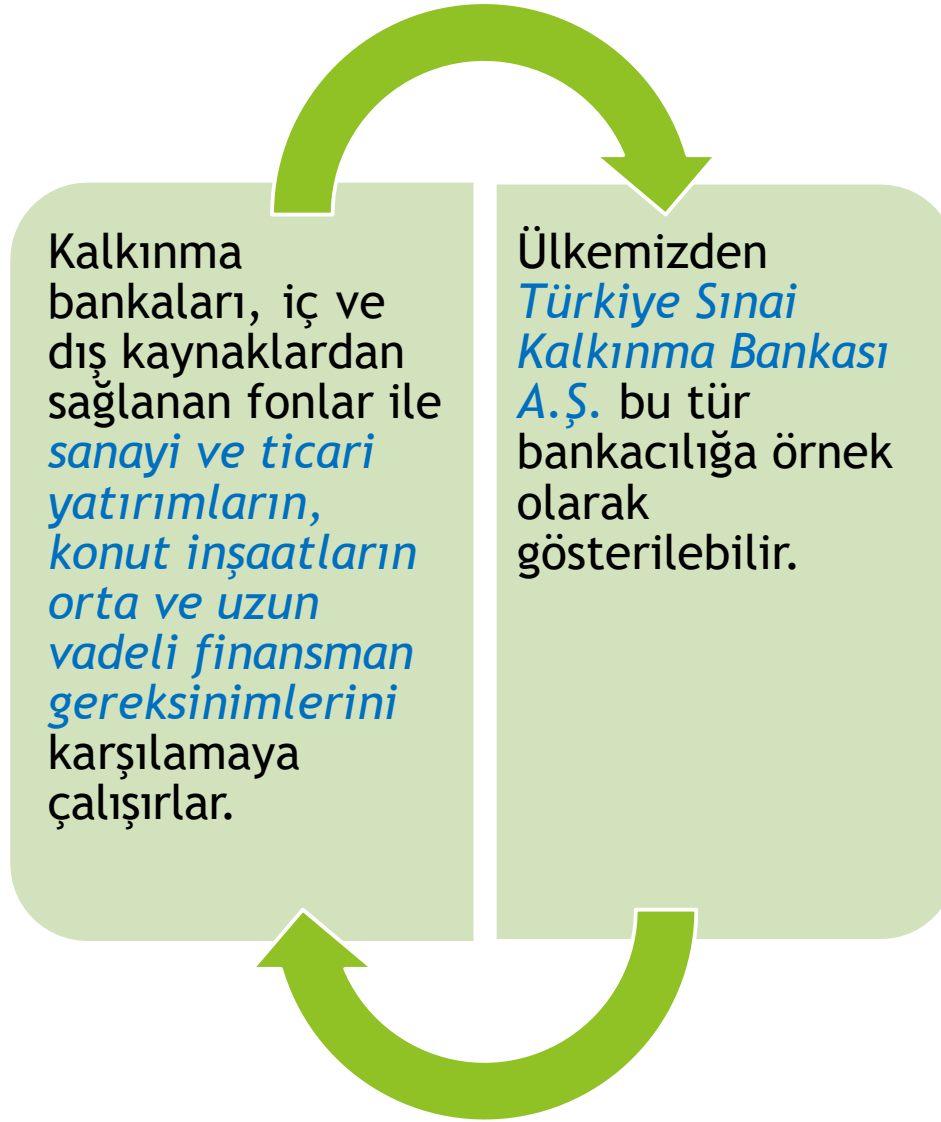
b) Kalkınma Bankaları

Gelişmekte olan ekonomilerde, sermaye piyasasının gelişmemiş olduğu ekonomilerde hisse senedi ve tahvil piyasası yeni gelişmeye başladığı için;

- *Halkın uzun vadeli tasarruflarını* sanayi ve ticaretin uzun vadeli finansman gereksinimi gösteren yatırımlarına akmasına *aracılık edecek mali enstrümanlar* gelişmemiştir.

- Hızlı bir gelişme içinde olan *mevduat bankaları* ise bilindiği üzere *kısa vade ile kredi* vermeyi tercih etmektedir.

c) Katılım Bankaları

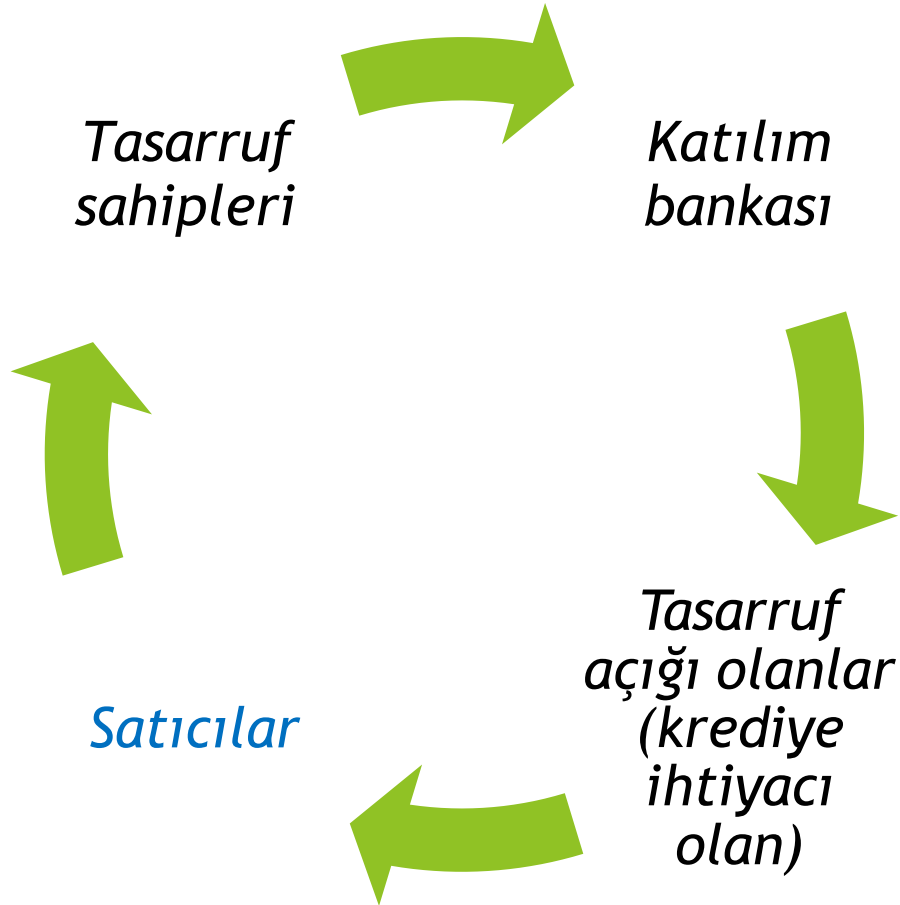
•Türkiye’de ve dünyada halkın bir kesimi *faiz gelirinden uzak durur.*

•Bu sebeple klasik bankalara gitmeyen (*yastık altında tutulan*) fonlar ATIL kalır.

•Bu durum hem genel ekonomi açısından, hem de tasarruf sahibi açısından bir *kayıptır.*

•Katılım bankaları, faiz endişesi nedeniyle klasik bankalara gitmeyen fonları ekonomiye kazandırmak, tasarruf sahiplerinin fonlarını güvenle saklamalarına ve değerlendirmelerine imkan tanımaktadır.

‘ Katılım Bankacılığında Aktörler ‘

Özetle KATILIM BANKACILIĞI:

Fon toplama ve kullandırma işlemlerinde '*faiz*' aracını kullanmayan,

Faiz yerine *kar ve zarara katılma modelini* uygulayan,

Fon kullanma işleminde müşteriye direkt nakit vermek yerine *mal ve hizmet tedariki / kiralanması modellerini* uygulayan bankacılık türüdür.

Kar Payı	Faiz
Vade sonunda belli olur. Vadeden 1 gün önce dahi kesin tutar belli olmaz.	Vade başında bellidir. (Bkz: 1 yıl vadeli tahvil alımında %10 faiz)
Tasarruf sahiplerine ödenecek kar payı havuzda toplanan fonların kullandırılması sonucunda doğan kardan ödenir. Ödenen kar payı ile fon kullanan müşteriden alınan pay paraleldir.	Tasarruf sahibine ödenecek faiz, bankanın çeşitli kaynaklardan elde ettiği gelirlerden ödenir. Bunların başında da kredi faizleri gelir. Kredi faizleri ile mevduata ödenen faiz arasında bire bir ilişki yoktur.
Banka az kar ederse müşteri de az kar payı alır. Banka zarar ederse tasarruf sahibi de zarara katlanmalıdır.	Tasarruf sahibine ödenecek faiz bankanın karına bağlı değildir. Banka az kar etse de, zarar da etse vade başında belli olan faizden sorumludur.
Bankalar %20 kar payını kendisine ayırırken, %80'ini havuza aktarır.	

Kaynak: www.tkbb.org.tr

Katılım bankacılığı sadece mal alım-satımı yaparak mı hayatta kalır?!

Faiz içermemek kaydıyla;

- *Yurt içi - yurt dışı havale, eft, Swift işlemleri,*
- *Kredi kartları,*
- *Telefon, elektrik, su faturası tahsilatları,*
- *Teminat mektubu verme,*
- *Çek ve senetlerin tahsile alınması,*
- *Döviz alım ve satım işlemleri vs...*

Kaynak: www.tkbb.org.tr

Türk Bankacılık Sisteminde Banka ve Şube Sayısı (2024):

TR Bankacılık Sistemi	Banka Sayısı	Yurtiçi Şube sayısı	Yurtdışı Şube sayısı
Mevduat Bankaları	34	9382	71
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	20	79	0
Katılım Bankaları	9	1484	0
Toplam	63	10945	71

Kaynak: https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/istatistikiraporlar/ekler/4411/Banka_Calisan_ve_Sube_Sayilari-Haziran_2024.pdf

1.7.3. Banka Dışı Finansal Aracı Kuruluşlar

- Banka dışı finansal aracı kuruluşlar; sermaye piyasası araçlarının *kendi nam ve hesabına, başkasının nam ve hesabına* ya da *kendi namına başkasının hesabına* ticari amaçla alım-satımını yapan kurumlar olarak tanımlanır.
- Yatırım kuruluşları
- Kolektif yatırım kuruluşları
- Portföy yönetim şirketleri
- Konut ve varlık finansmanı fonları
- İpotek finansmanı kuruluşları
- Varlık kiralama şirketleri
- Faktoring Şirketleri
- Merkezi takas şirketleri

a) Yatırım Kuruluşları

! Neler yapabilirler !

•Sermaye piyasası araçlarının ihraç ve halka arzına aracılık,

•İkincil piyasada alım-satıma aracılık,

•Türev ürünlerin alım satımına aracılık,

•Repo işlemlerine aracılık,

•Yatırım danışmanlığı, portföy yöneticiliği

! Neleri yapamazlar !

•Mevduat toplayamazlar.

•*Ticari amaçla* gayrimenkul alım-satımında bulunamazlar.

•Sermaye piyasası araçlarının belli bir getiriye sağlayacağı yönünde *yazılı taahhütte bulunamazlar.*

•Gerek kendilerine, gerekse müşterilerine ait menkul kıymetleri *Takas ve saklama kuruluşu* dışında bir yerde tutamazlar.

Türkiye'deki Yatırım Kuruluşları

Duyurular	Yatırımcılar	Şirketler	Kurumlar	İstatistikler	Yayınlar
Kurum / Şirket Adı			Şehir		
A1 CAPITAL YATIRIM MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
ACAR MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
AHLATCI YATIRIM MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
AK YATIRIM MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
ALAN MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
ALB MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
ALNUS YATIRIM MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
ALTERNATİF YATIRIM MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
ANADOLU YATIRIM MENKUL KIYMETLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
ATA YATIRIM MENKUL KIYMETLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
ATIG YATIRIM MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
BAHAR MENKUL DEĞERLER TİCARET ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
BAŞKENT MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
BGC PARTNERS MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
BİZİM MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		
BURGAN YATIRIM MENKUL DEĞERLER ANONİM ŞİRKETİ			İSTANBUL		

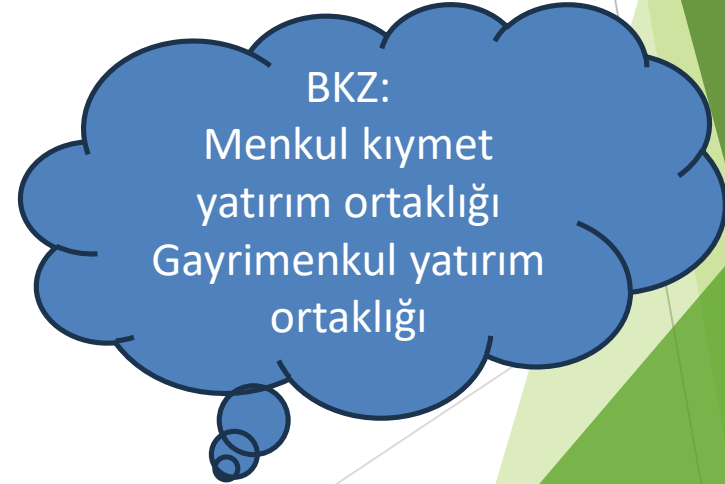
Kaynak: <https://www.spk.gov.tr/SiteApps/EVeri/Detay/ak>

b) Kolektif Yatırım Kuruluşları

b1) Yatırım Ortaklıkları

Yatırım ortaklıkları; sermaye piyasası araçları, gayrimenkul yatırımları ve diğer varlıklardan oluşan portföyleri işletmek amacıyla, **paylarını (hisselerini)** ihraç etmek üzere kurulmuş, tüzel kişiliği olan anonim ortaklıklardır.

! Neler yapamazlar !

b2) Yatırım Fonları

- Tasarruf sahiplerinden **fon katılma payı** karşılığında toplanan **para** ya da **diğer varlıklarla** portföy yönetim şirketleri tarafından kurulan mal varlığıdır.

BKZ:

•Portföyün %51'i devamlı olarak; kamu ve özel borçlanma senetlerine yatırılan fonlar (**Tahvil-bono fonu**);

Tr'de kurulmuş ortaklıkların hisse senetlerine yatırılan fonlar (**Hisse senedi fonu**);

•Belli sektörü oluşturan ortaklıkların menkul kıymetlerine yatırılmış fonlar (**Sektör fonu**);

• Yabancı kamu ve özel sektör menkul kıymetlerine yatırılan fonlar (**Yabancı menkul kıymetler fonu**);

•Ulusal ve uluslararası borsalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenlere yatırılan fonlar (**Kıymetli madenler fonu**);

• Altın ve altına dayalı menkul kıymetlere yatırılmış fonlar (**Altın Fonu**) olarak adlandırılır.

Yatırım fonları ve Yatırım Ortaklıklarının Temel Özellikleri

1)Çok sayıda küçük-büyük sermaye sahibinin tasarrufları bir araya getirilir.

1)Portföy oluşturma ve bu portföy yönetimi **profesyonellerce** gerçekleştirilir.

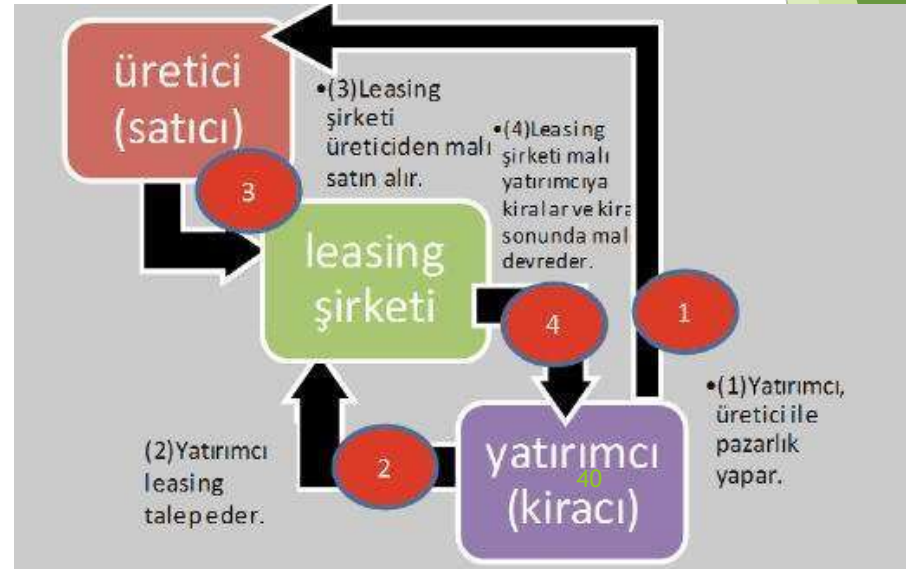
c) Portföy Yönetim Şirketleri

- Ana faaliyet konusu **yatırım fonu kurulması** ve **yönetilmesi** olan, portföy yöneticiliği faaliyetinde bulunmak üzere Kurul'dan yetki belgesi almış şirkettir.

d) Konut ve Varlık Finansmanı Kuruluşları

1) **Konut finansmanı**, konut edinmeleri amacıyla tüketicilere **kredi** kullanılması ya da konutların finansal kiralama (Leasing) yoluyla tüketicilere kiralınması işlemidir.

Varlık finansmanı ise, sermaye piyasası araçlarının ihracıdır.

e) İpotek Finansmanı Kuruluşları

- İFK'lar, KFK'ların verdiği ya da vereceği konut kredilerinden kaynaklanan uzun vadeli alacaklar karşılığında, bu kuruluşlara **yeni krediler verebilmeleri için, kısa vadede nakit temin etmeye yönelik olarak, ikincil piyasa araçları geliştiren kuruluşlardır.**

Kaynak: http://www.referansymm.com.tr/tr/sirkuler_ayrinti.asp?id=564

f) Varlık Kiralama Şirketleri

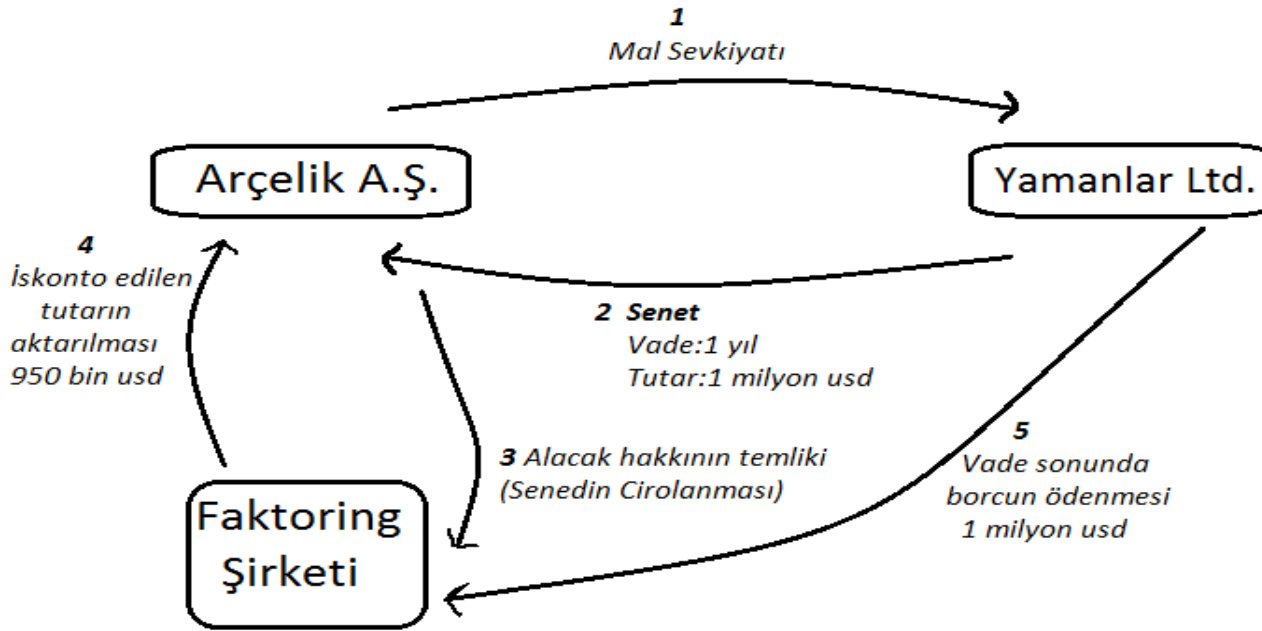
1)Özellikle **kira sertifikası** ihraç etmek üzere kurulmuş ortaklıklardır.

2)(tahvil gibi düşün)

1)Kira sertifikaları ise, her türlü varlık ve hakkın finansmanını sağlamakta ve sahiplerinin bu varlık ve haklardan elde edilen gelirlerden payları oranında hak sahibi olmalarını sağlamaktadır.

g) Faktoring Şirketleri

- Faktoring; firmaların mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak vadeli, fatura veya fatura yerine geçen bir belgeye dayanan alacaklarının faktoring şirketleri tarafından alınması yoluyla, finansman, garanti ve tahsilat hizmetlerinin sunulduğu bir finansal üründür.

h) Merkezi Takas Kuruluşları (TAKASBANK)

- Borsalarda işlem gören sermaye piyasası araçlarının alım satım kaydının tutulması, saklanması, teslimi, bedellerinin ödenmesi ve teminat yükümlülüklerin yerine getirilmesi gibi işleri yürüten kuruluşlardır.

Değerlendirme Soruları

- 1) Finansal piyasaların gerekli olmasındaki en büyük etken aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Tasarrufların yastık altında tutulması ve yatırımlar için değerlendirilememesi
 - b) Devlet müdahalesinin git gide azalması
 - c) Dünya ekonomisinin yarattığı krizler
 - d) Dünya ekonomisinin durgun seyri
 - e) Hiçbiri

- 2) Fon akış süreci neye bağlı olarak işlemektedir?
 - a) Likidite
 - b) Faiz
 - c) Mevduat
 - d) Menkul kıymet
 - e) Hiçbiri

3) Aracı kullanılarak yapılan finansal işleme ne ad verilir?

- a) Doğrudan finansman
- b) Direkt finansman
- c) Dolaylı finansman
- d) Uluslararası finansman
- e) Hiçbiri

4) 1 yıl ve daha uzun vadeli alım-satım işlemlerinin gerçekleştiği piyasalar aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Para piyasası
- b) Döviz piyasası
- c) Hisse senedi piyasası
- d) Sermaye piyasası
- e) Hiçbiri

5) Piyasada para durumunun kısıldığı durum neyi ifade etmektedir?

- a) Faizlerin yükselme trendinde olduğu
- b) Faizlerin düşme trendinde olduğu
- c) Enflasyonun düşme trendinde olduğu
- d) Enflasyonun yükselme trendinde olduğu
- e) Hepsi

6) Aşağıdakilerden hangisi faiz oranlarını etkileyen faktörlerden değildir?

- a) Para arzı ve talebi
- b) Enflasyon
- c) Devlet müdahaleleri
- d) Deflasyon
- e) Hepsi

7) Birincil piyasaları ikincil piyasadan ayıran en önemli fark hangisidir?

- a) Menkul kıymetleri ihraç eden ve talep edenlerin aracısız karşılaşması
- b) Organize piyasaya örnek olması
- c) İşlemlerin 1 yıldan kısa vadeli olması
- d) İşlemlerin 1 yıldan uzun vadeli olması
- e) Hiçbiri

8) Organize piyasaları tezgahüstü piyasalardan ayıran temel unsur hangisidir?

- a) Finansal işlemlerin hiçbir denetime tabi olmadan gerçekleşmesi
- b) İşlemlerin 1 yıldan kısa vadeli olması
- c) İşlemlerin aracı ile gerçekleşmesi
- d) Finansal işlemlerin kurumsal yapılanma içerisinde belli kurallara uygun yapılması
- e) Hiçbiri

9) Aşağıdakilerden hangisi finansal piyasaların fon aktarım mekanizması rolü dışındaki faaliyetlerinden değildir?

- a) Risk paylaşımı
- b) Spekülasyon
- c) Likidite
- d) Finansal derinlik
- e) Bilgi paylaşımı

10) Finansal piyasalar sahip olduğu varlığın değerini korumak için hangi faaliyeti gerçekleştirirler?

- a) Portföy çeşitlendirme ile risk paylaşımı
- b) Likiditesini güçlendirme
- c) Katılımcılarla bilgi alışverişi
- d) Finansal derinlik
- e) Hiçbiri

11) Aşağıdakilerden hangisi finansal aracı kuruluşların avantajlarındanıdır?

- a) Bilgi, işlem, zaman gibi maliyetlerin minimize edilmesi
- b) Ekonomide orta ve uzun vadede fon yaratılması
- c) Piyasa likiditesinin artırılması
- d) Risk havuzunda risklerin minimize edilmesi
- e) Hepsi

12) Aşağıdakilerden hangisinde bankalar çeşitleri bakımından doğru verilmiştir?

- a) Mevduat - kalkınma - Yatırım
- b) Mevduat - Kalkınma - Katılım
- c) Mevduat - Ticaret - Kalkınma - Yatırım - Katılım
- d) Mevduat - Ticaret - Katılım
- e) Mevduat - Yatırım - Kalkınma - Katılım

13) Aşağıdakilerden hangileri mevduat/ticaret bankalarının sundukları hizmetlerden değildir?

- a) Vadeli-vadesiz tasarruf mevduat hesaplar
- b) Teminat mektubu ve garantiler
- c) Kambiyo işlemleri
- d) Uzun vadeli kaynak sunmak
- e) Kiralık kasalar

14) Yatırım bankalarının menkul kıymet ihracına aracılık yapması ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Banka, firma tarafından ihraç edilecek hisse senedi ya da tahvilleri belli bir fiyat üzerinden satın alarak, bunu halka satmayı taahhüt edebilir.
- b) Yatırım bankası denetleme alımı yapabilir. İhracı yapan firma ortaklarına teklif edilen, fakat satılmayan hisse senedini satmayı taahhüt eder.
- c) Banka, ihraç edilen menkul kıymetleri satın almayı taahhüt eder.
- d) Bankalar, menkul kıymetleri satın alma ve halka satma işlemlerini tek başına / konsorsiyum ile yürütebilir.
- e) Hepsi

15) Kalkınma bankalarının ortaya çıkmasındaki temel sebep aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Ülkelerin zenginleşmesi
- b) Tasarrufların git gide artması
- c) Yatırım projelerinin hazırlanması ve değerlendirilmesi konusundaki bilgi ve tecrübe yetersizliği
- d) Yatırımların git gide artması
- e) Hiçbiri

16) Aşağıdakilerden hangisi kalkınma bankalarının sebep olduğu artılardan değildir?

- a) Sanayi ve ticari yatırımların finansman ihtiyacının karşılanması
- b) Konut inşaatlarının orta ve uzun vadeli finansman ihtiyacının karşılanması
- c) Tasarruf sahiplerinin uzun vadeli tasarruf etmesinin sağlanması
- d) Daha çok vadesiz ve kısa vadeli mevduat kabul etmesi
- e) Hiçbiri

17) Aşağıdakilerden hangisi Katılım bankacılığının özelliklerinden değildir?

- a) Fon toplama ve kullandırma işlemlerinde 'faiz' aracını kullanmazlar.
- b) Faiz yerine kar ve zarara katılma modeli uygulanır.
- c) Fon kullanma işleminde müşteriye direkt nakit vermek yerine mal ve hizmet tedariki / kiralınması modellerini uygulayan bankacılık türüdür.
- d) Kar etme sözü verilmese dahi ana para mutlak tasarruf sahibine güvence olarak sunulmuştur.
- e) Banka az kar etse de tasarruf sahibi daha çok kar eder.

18) Aşağıdakilerden hangisi Katılım bankacılığında yer alan aktörlerden değildir?

- a) Tasarruf sahipleri
- b) Katılım bankası
- c) Tasarruf açığı olanlar (*krediye ihtiyacı olan*)
- d) Alıcılar
- e) Satıcılar

19) Aşağıdakilerden hangisi banka dışı finansal kuruluşlardan olan yatırım kuruluşlarının yapamayacağı faaliyetlerdendir?

- a) Sermaye piyasası araçlarının ihraç ve halka arzına aracılık
- b) İkincil piyasada alım-satıma aracılık
- c) Türev ürünlerin alım satımına aracılık
- d) Yatırım danışmanlığı, portföy yöneticiliği
- e) Mevduat toplayabilirler.

20) Aşağıdakilerden hangisi yatırım ortaklıklarının temel misyonudur?

- a) Portföyleri işletmek amacıyla, paylarını (hisselerini) ihraç etmek
- b) Mevduat toplamak
- c) Ticari, sinai ve zirai faaliyetlerde bulunmak
- d) Aracılık faaliyeti yapmak
- e) Hepsi

21) Banka dışı aracı kurumlardan olan Varlık kiralama şirketleri devraldıkları varlıkların finansmanını sağlamak için ne ihraç etmektedir?

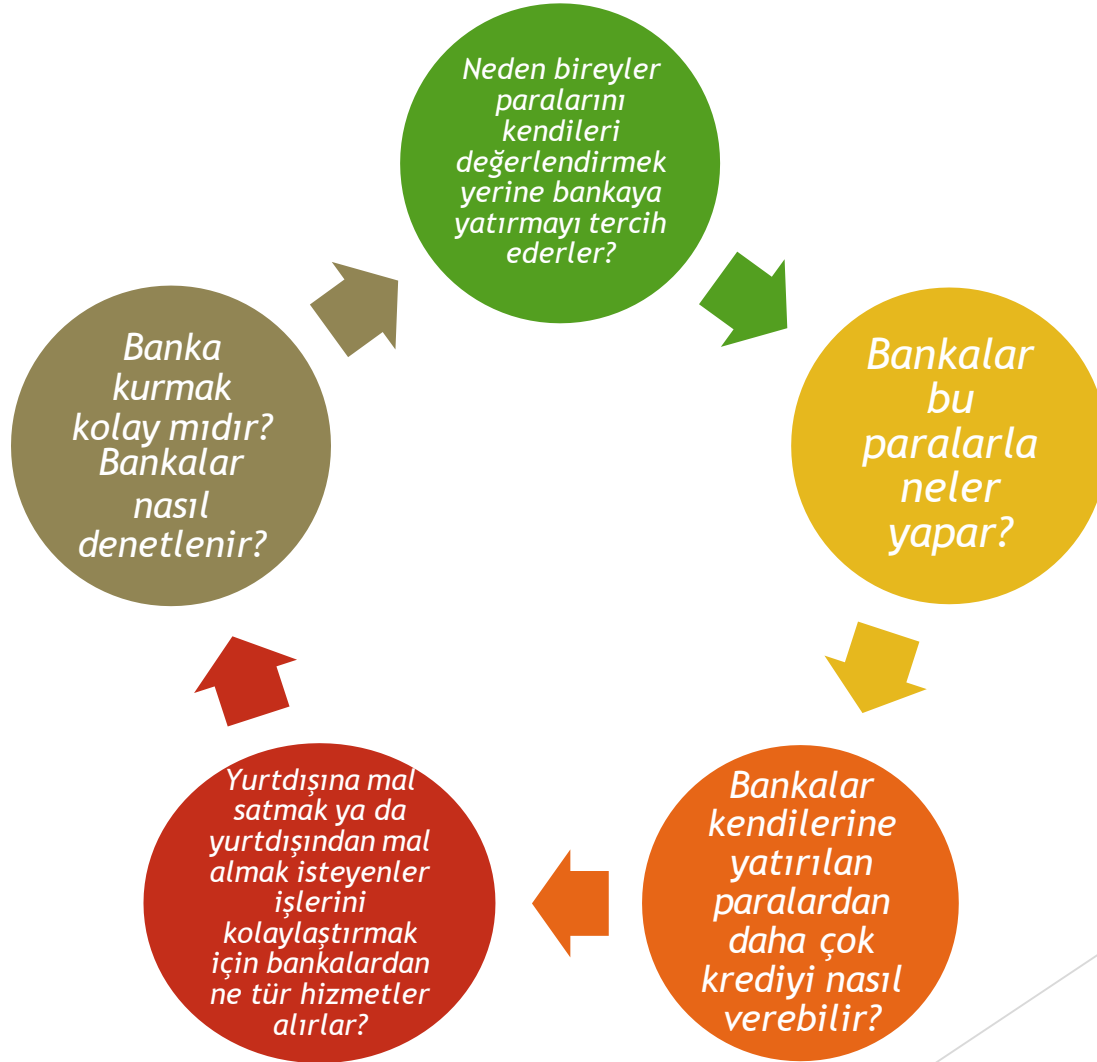
- a) Hazine bonosu
- b) Tahvil
- c) Hisse senedi
- d) Finansal varlık
- e) Kira sertifikası

22) Ana faaliyet konusu yatırım fonu kurulması ve yönetilmesi olan banka dışı finansal aracı kuruluş kimdir?

- a) Yatırım ortaklıkları
- b) Yatırım fonu
- c) Varlık kiralama şirketi
- d) Portföy yöneticiliği
- e) Merkezi takas kuruluşları

3. BÖLÜM

Temel Bankacılık: Bankaların İşlevleri, Faaliyet Alanları ve Denetim Sorunu

Finansal Piyasalar ve Bankacılık

- Bir önceki bölümde belirtildiği gibi finansal piyasalarda fon aktarımı büyük çoğunlukla *dolaylı finansman* biçiminde gerçekleşir.

Tasarruf
fazlası olanlar

Finansal araçlar

Tasarruf açığı
olanlar

Finansal piyasaların ‘fon aktarım mekanizması’ gerekliliği tartışılabilir mi?

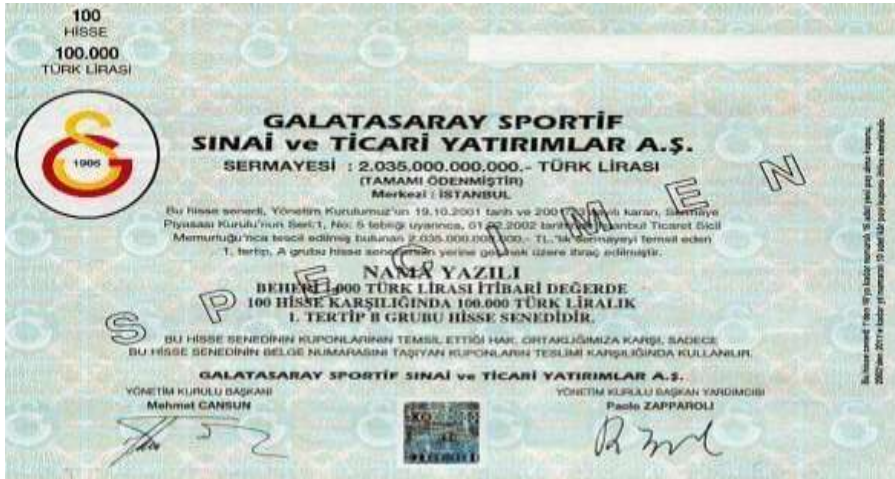

- Finansal piyasaların **‘fon aktarım mekanizması’** dışında sahip olduğu temel fonksiyonları özetlersek:

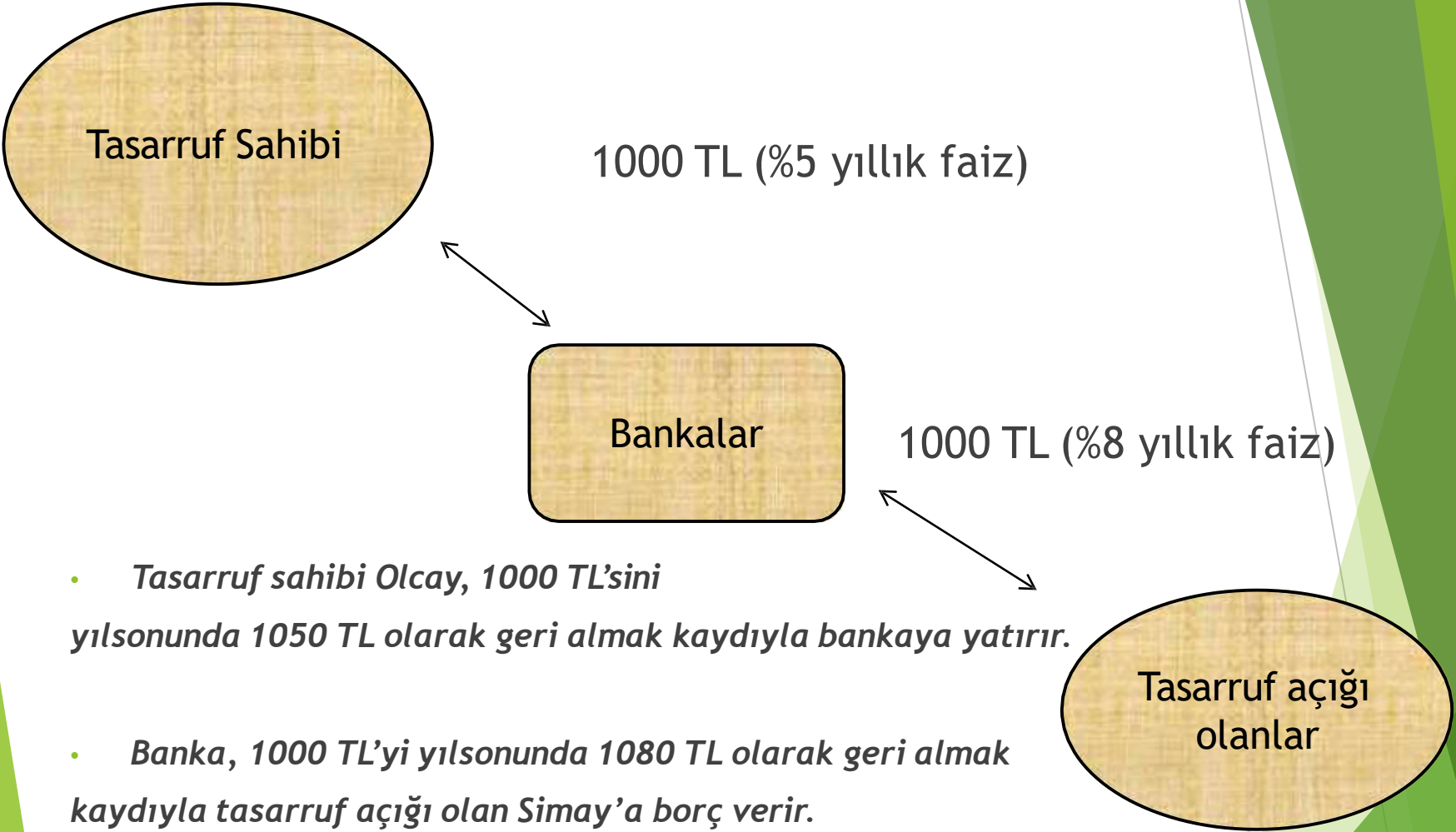

Menkul Kıymet nedir?

Bankalar Nasıl Çalışır?

- *Tasarruf sahibi Olcay, 1000 TL'sini yılsonunda 1050 TL olarak geri almak kaydıyla bankaya yatırır.*
- *Banka, 1000 TL'yi yılsonunda 1080 TL olarak geri almak kaydıyla tasarruf açığı olan Simay'a borç verir.*
- *Bu mekanizma doğrultusunda bankaların topladıkları nakit paralardan daha fazlasını **nasıl** kredi olarak verdikleri sorusu cevabını bulmuştur.*

Paramızı kendi elimizin altında bulundurmak yerine bankada tuttuğumuzda kendimizi NEDEN daha iyi hissediyoruz?

- Bankaların bunun karşılığında faiz ödemesi*

- Cepte ya da yastık altında tutulan paranın çalınma riski*

- Paranın cepte kaldığında harcanmasının yarattığı endişe*

- Cepte nakit para taşımak yerine bankaların sahip olduğu elektronik sistemin getirdiği kolaylıkla 1 tuşla zaman maliyetinin minimize edilmesi*

Bankalar olmasaydı?

- Bankaya yatırılan tutarı oldukça düşük sayılabilecek mevduatlar banka havuzunda toplanır.

Kaynak: http://islandrecreational.com/My-Pool-Pump-is-Killing-Me-_b_2.html

- Küçük birikimler bu havuz sayesinde büyük tutarlara dönüşerek fon açığı olanların yatırımlarına, harcamalarına yansıtılır.

- Yatırılan mevduat karşılığında banka tarafından verilen *banka kartı* ile bankadaki hesap kullanılabilir. (Günümüzde dijital cüzdanlar ile bu karta dahi ihtiyaç yok)

Kaynak: <https://paratic.com/kredi-karti-ve-banka-karti-arasindaki-farklar-nelerdir/>

- Bir ev almayı planlıyorsunuz. 4.000.000 TL'yi nakit mi verirsiniz yoksa Banka aracılığıyla mı? 😊 (*Güvenlik, sahte olup olmaması, zaman maliyeti vs*)

Bankalar Niçin vadeli-vadesiz mevduat ayrımı yapar?

Mevduat Nedir?

Vadesiz mevduat nedir?

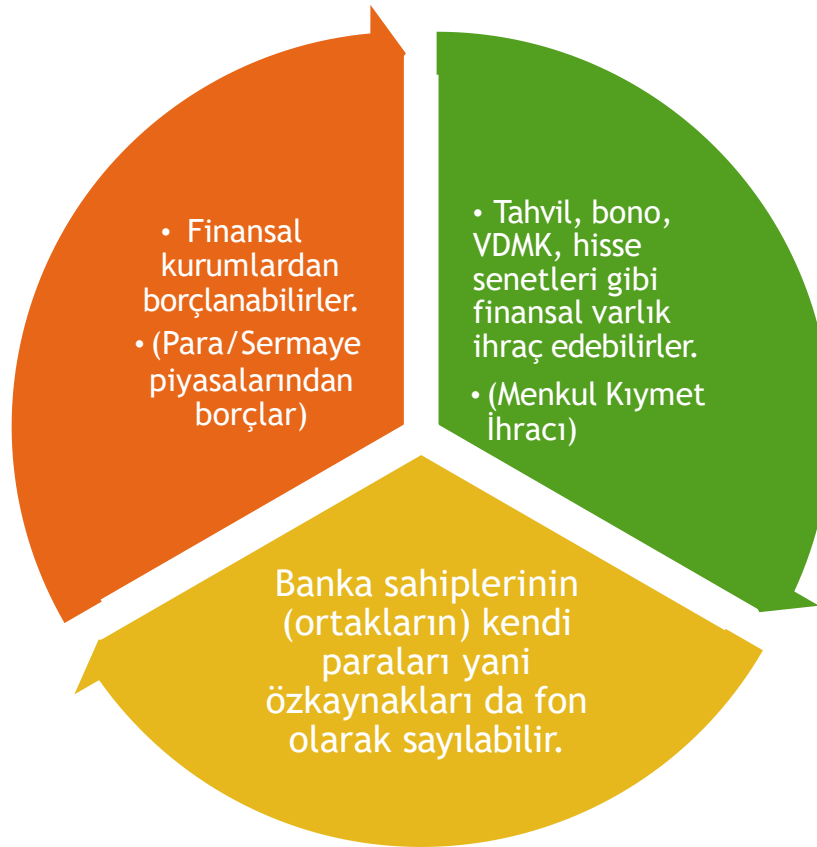
Vadeli Mevduat nedir?

Vadesiz mevduatı vadeliden ayıran

farklar nedir? Artıları nedir?

Eksileri nedir?

Ticaret / Mevduat bankalarının tek kaynakları mevduatlar mıdır?

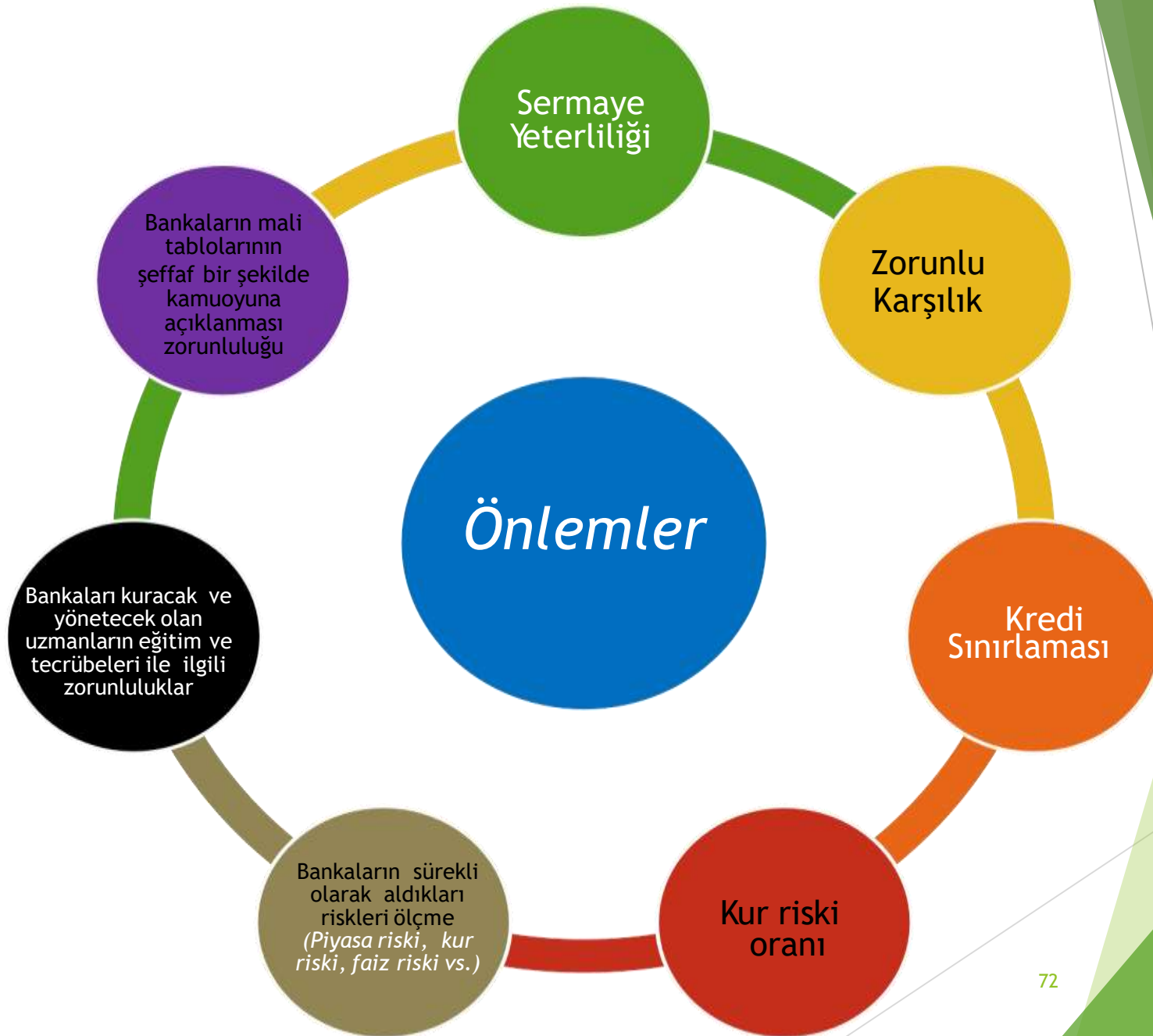
Bankalar topladıkları kaynak yelpazesini geniş tutarken, verdiği kredileri de çeşitlendirirler.

Bankaların güvenilir ve istikrarlı çalışmalarını sağlamaya yönelik olarak ülkemizde alınan bir dizi önlem söz konusudur.

Kısa, orta ve uzun vadeli kredi kullandıran bankalar; bireylere, şirketlere ve devlete kredi dağıtarak kredi portföylerinin *riskini minimize* etmiş olurlar.

Uluslararası düzenlemeler ışığında her ülke, *bankaların denetlenmesi* ve *bankacılık sisteminin düzenlenmesi* için yasal ve kurumsal çerçevede önlemler alır.

Bankaların '*güven müessesesi*' gibi çalışması sadece kendi kaderlerine mi bırakılmıştır?!

Bankaların Para Yaratma Süreci

- *Asli para nedir?*
- Merkez bankası ve Hazine tarafından üretilen, mal ve hizmetlerin alımında hesap birimi olarak kullanılan fiziki paradır.

Merkez bankası tarafından çıkarılan banknot

Hazine tarafından çıkarılan madeni para

Kaydi para (*Banka parası*) nedir?

- Bankaların yarattığı paralardır.
- Genel olarak mevduatlar kaydi para olarak algılanır (*nakit benzeri kullanılır, likittir*).
- Fiziki para kullanılmadan bu mevduatlarla birçok işlem rahatlıkla yapılabilmektedir.

Kaynak: https://www.123rf.com/stock-photo/pc_money.html

Örnek: Fabri fon fazlasının 3000 TL'sini Quaresma bankasına mevduat olarak yatırırsın.

Quaresma Bankası Bilançosu

Aktif	Pasif
Varlıklar 3000	Kaynaklar 3000

Not: Bankalar tedbir için sahip olduğu mevduatların belirli kısmını zorunlu karşılık olarak merkez bankasının belirlediği oranda MB'sına tahsis etmektedir. (%10 olsun)

Soru: Ekonomide durgunluk olursa zorunlu karşılık oranları nasıl seyreder?

Soru: Ekonomide enflasyonist etki olursa zorunlu karşılık oranları nasıl seyreder?

Quaresma Bankası Bilançosu

Aktif	Pasif
Zorunlu Karşılıklar 300	Kaynaklar 3000
Krediler 2700	

- Zorunlu karşılık ayrıldıktan sonra geri kalan tutar kredi olarak verilmektedir.

Özel Not: Bundan sonra devamlı olarak kredi alan kişilerin, kredilere hiç dokunmadan bunları yeniden vadesiz mevduata yatırdığı ve buna karşın bankanın kredi kullananlara çek ya da kredi kartı verdiği varsayılсын..

- Bankaya ilk gelen 3000 TL'lik mevduata düzenli %10'luk karşılık ayrılması durumunda 30 bin TL mevduat artışı meydana gelir.

Quaresma Bankası Bilançosu

Aktif		Pasif
Zorunlu karşılık	300	Kaynaklar 3000
Krediler	2700	
Zorunlu Karşılık	270	Kaynaklar 2700
Krediler	2430	
Zorunlu Karşılık	243	Kaynaklar 2430
Krediler	2187	
	“	“
	“	“
	“	“
	30.000	30.000

Bankanın yarattığı kaydi para:

KP = (İlk mevduat / Zorunlu Karşılık oranı)

3000 / 0.10 = 30.000

Bankaların kaydi para yaratma sürecinin bu şekilde işlemesi için;

Bankaların paraları kredi dışında bir alana örneğin menkul kıymetlere yönlendirmemeleri gerekliliği önem arz etmektedir.

Verilen kredilerin aynı şekilde bankaya geri dönmesi zorunluluğu,

Para Arzı

Para arzı= tedavüldeki toplam para miktarıdır. Türkiye’de 4 ayrı şekilde kullanılan para arzı çeşitleri vardır.

Yasal Olarak Bankaların Faaliyet Alanları

Bankacılık Kanununa göre;

- Mevduat kabulü (Kalkınma-Yatırım-Katılım bankaları hariç),

- Katılım fonu kabulü (Mevduat-Kalkınma-Yatırım bankaları hariç),

- Nakdi ve gayri nakdi surette kredi verme işlemleri,

- Çek ve diğer kambyo senetlerinin (Poliçe, bono) satın alma hakkı işlemleri,

- Saklama hizmetleri,

- Kredi kartları, banka kartları ve seyahat çekleri gibi ödeme araçlarının ihracı işlemleri,

Kambyo işlemleri, para piyasası araçlarının alım-satımı (Hazine bonosu, finansman bonosu, repo, banka bonoları) işlemleri,

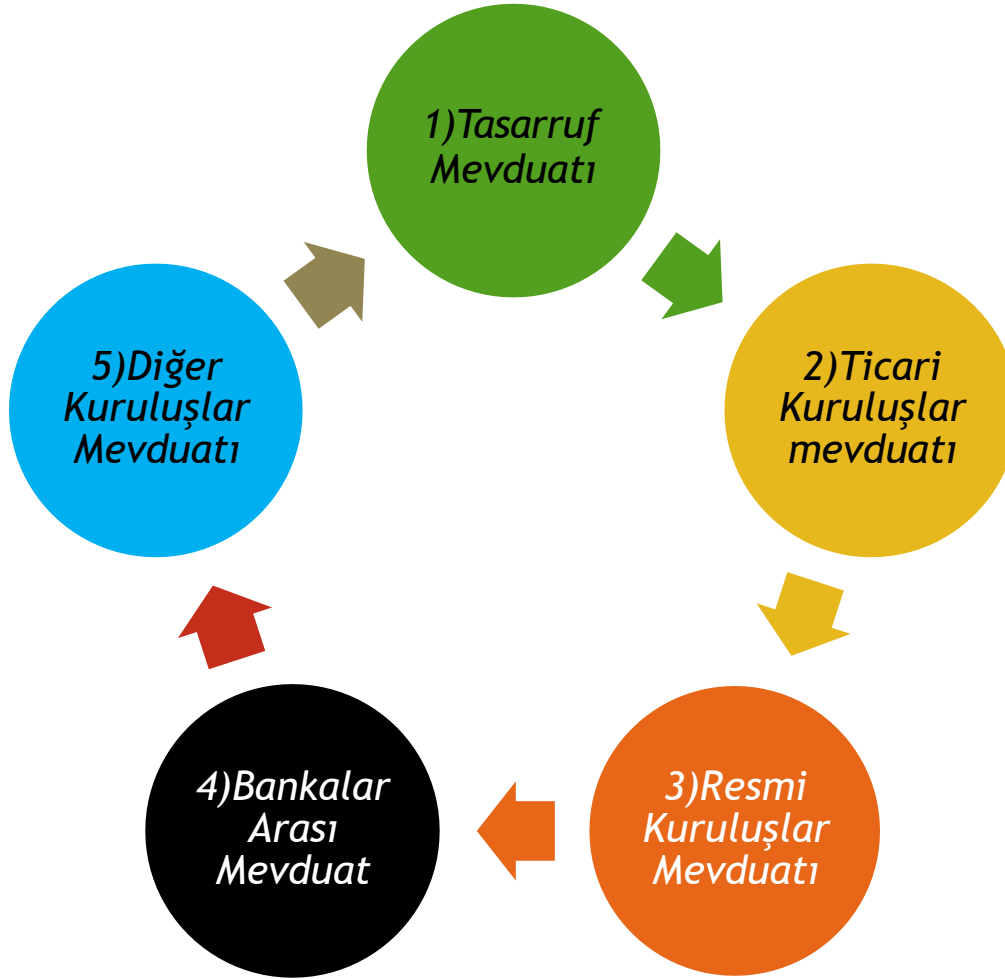
Sermaye piyasası araçlarına, döviz, kıymetli madenlere dayalı finansal araçların alım-satımı ve aracılık işlemleri (katılım bankaları hariç),

Başkaları lehine teminat, garanti yükümlülüklerinin üstlenilmesi işlemleri (gayrinakdi krediler),

Finansal kiralama işlemleri (Sadece katılım bankaları).

Bankaların Ürünleri ve Sundukları Hizmetler

Mevduat İşlemleri

Kart Hizmetleri

- Banka kartları; *Automatic Teller Machines* (ATM) aracılığıyla para çekme ve *Point of Sale* (POS) vasıtasıyla alışveriş amacıyla kullanılmaktadır.

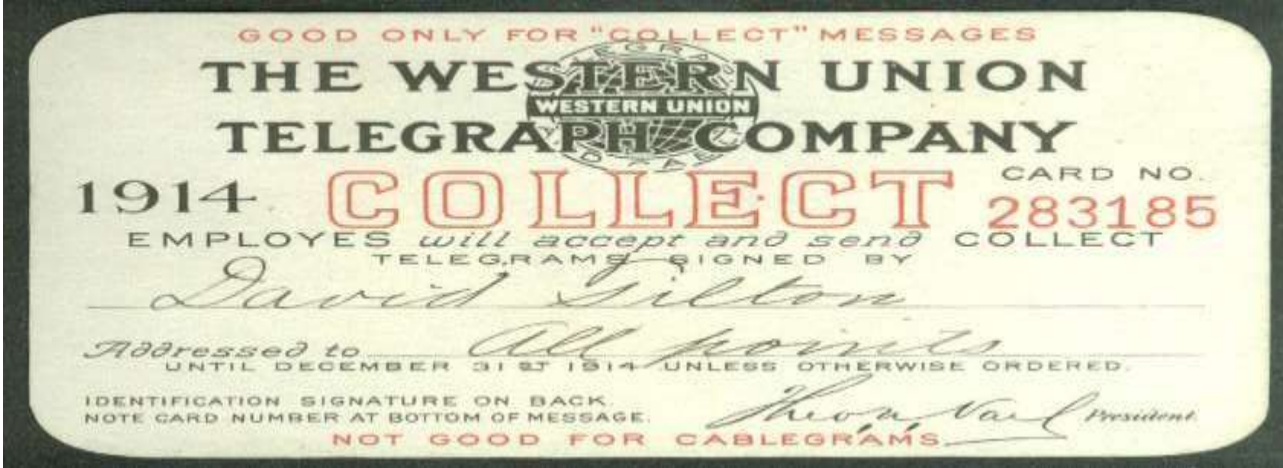

- *Kredi kartları* ise, taksit ve puan uygulamaları gibi yan avantajları nedeniyle nakit yerine alternatif bir **ÖDEME** aracıdır.

Kart Kullanımının İlk Örnekleri

Dünya'da ilk örneği ABD'de *1894 yılında Hotel Credit Letter Company*, seçkin iş adamları için belirli otellerde geçerli olan dünyanın ilk nakit dışı ödeme kartını kullanıma sokmuştur.

- Western Union Bank 1914 yılında **'Şimdi al, sonra öde'** sloganı ile dünyanın ilk **'kredili ödeme kartını'** müşterilerine tanıttı.

Kaynak: http://www.thejumpingfrog.com/?page=shop/flypage&product_id=1340667

- 1924 yılında *General Petroleum Company*, ABD'nin belirli eyaletlerinde nakit dışı ödeme imkanı sunan petrol kartlarını kullanıma soktu.
- 1950 yılında, Frank Mc Namara tarafından bugün kullandığımız kredi kartlarının ilk örneğini oluşturan '*Diners club*' kartı kullanılmaya başlandı.

Kaynak: <http://www.relativelyinteresting.com/evolution-credit-card-paper-plastic-virtual/>

Tablo: Türkiye’de Kart-ATM-POS sayıları (Milyon)

	2013	2016	2020	2024
<i>Atm(bin)</i>	40	48	53	53,5
<i>POS</i>	2.29	1.74	1.69	1.97
<i>Banka Kartı</i>	100.2	117	181	191
<i>Kredi Kartı</i>	56.8	58	73.8	125

Kaynak: <http://bkm.com.tr/pos-atm-kart-sayilari/>

Kiralık Kasa Hizmetleri

- Bankaların şubelerinde bulunan kiralık kasaları, belirli bir ücret karşılığında müşterilere kiralamasına denir. Kasalarda para, mücevherat, menkul kıymet, ticari senet gibi varlıklar saklanabilir.

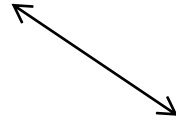

Bankaların 2024 Yılı Kiralık Kasa Ücretleri

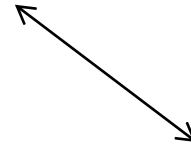
① Tabloda yer alan ücret bilgileri bankaların internet sayfalarından alınmıştır. Ücretler bankaların standart kiralık kasa tarifelerini kapsamaktadır ve yıllık maksimum tutarları içermektedir. Kampanyalar ve varsa kişiye özel indirimler listeye dahil edilmemiştir.

Banka	Küçük Kasa	Orta Kasa	Büyük Kasa	Depozito
Akbank	9.000	12.000	15.000	9.000
Aktif Bank	2.000	3.000	4.000	Kasa Ücreti
Albaraka	1.408	1.642	1.871	Kasa Ücreti
Alternatif	3.280	4.510	5.740	Kasa Ücreti
Anadolu Bank	1.766	2.077	2.410	Kasa Ücreti
A&T Bank	1.471	-	1.840	Kasa Ücreti
Burgan Bank	6.000	8.000	10.000	Kasa Ücreti
Deniz Bank	3.295	4.115	4.940	Kasa Ücreti
Emlak Katılım	1.250	1.500	1.750	Kasa Ücreti
Fibabanka	1.450	1.700	2.000	Kasa Ücreti
Finans Bank	5.350	7.825	10.290	Kasa Ücreti

Havale İşlemleri

KOMİSYON ÜCRETİ

Elektronik Fon Transferi (EFT)

- Bir bankadan *başka bir bankaya* TL cinsinden yapılan transferdir.
- Sistem mobil ve internet bankacılığının gelişmesiyle saniyede tamamlanmaktadır.

EFT'nin misyonu

SWIFT

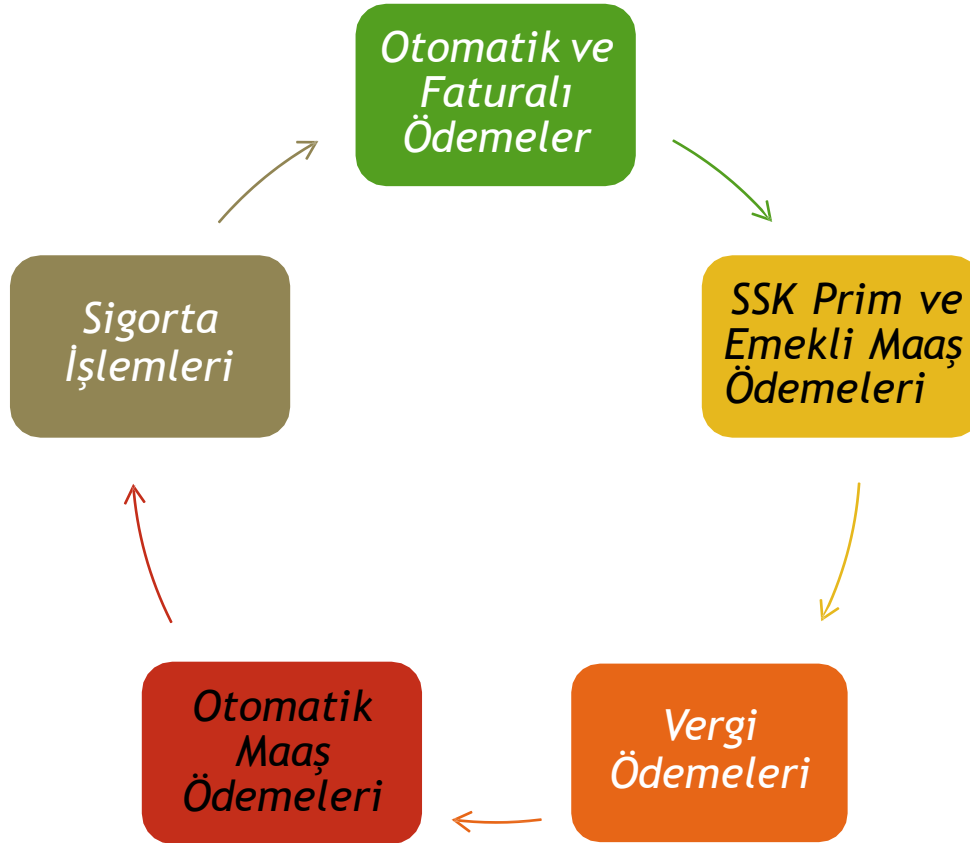
- **Uluslararası** elektronik para transferi sistemidir.

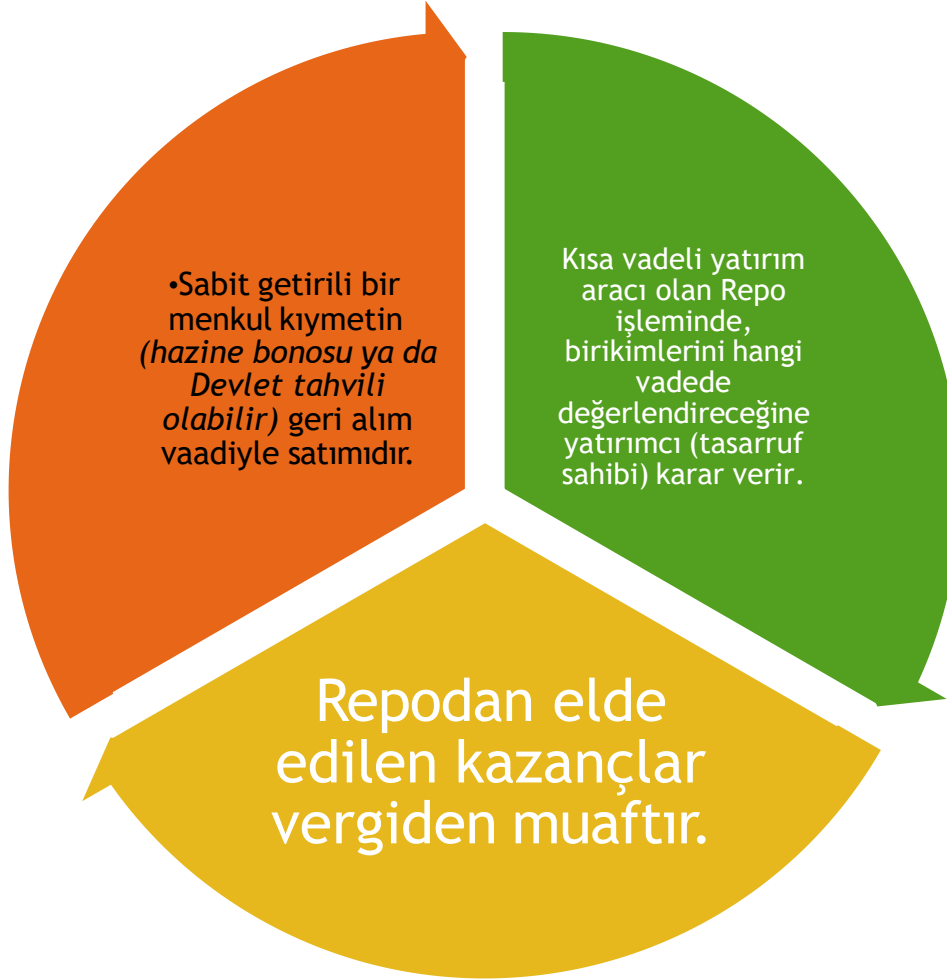
Uluslararası para transferlerinde kullanılan kodlar, *‘bankayı, ülkesini, şehrini ve şubesini’* simgeler.

 Ziraat Bankası Ziraat Bankası SWIFT Kodu : TCZBTR2A	 TÜRKİYE İŞ BANKASI İşbank SWIFT Kodu : ISBKTRIS	 HALKBANK Halkbank SWIFT Kodu : TRHBTR2A	 Garanti Garanti Bankası SWIFT Kodu : TGBATRIS
 YapıKredi Yapı Kredi SWIFT Kodu : YAPITRISFEX	 VakıfBank Vakıfbank SWIFT Kodu : TVBATR2A	 AKBANK Akbank SWIFT Kodu : AKBKTRIS	 DenizBank Denizbank SWIFT Kodu : DENITRIS
 QNB FİNANSBANK QNB Finansbank SWIFT Kodu : FNNBTRIS	 TEB TEB SWIFT Kodu : TEBUTRIS	 KUVEYTTÜRK Kuveyt Türk SWIFT Kodu : KTEFTRISXXX	 Türkiye Finans Türkiye Finans SWIFT Kodu : AFKBTRIS
 Şekerbank Şekerbank SWIFT Kodu : SEKETR2A	 ING ING Bank SWIFT Kodu : INGBTRIS	 alBaraka Albaraka Türk SWIFT Kodu : BTFHTRIS	 ANADOLUBANK Anadolubank SWIFT Kodu : ANDLTRIS

Nakit Yönetimi Ürünleri

Repo İşlemleri

Özel Bankacılık Hizmetleri

- Bankalar belirli tutarın üzerinde birikime/fona sahip müşterilerine yönelik ‘yatırım danışmanlığı, portföy yönetimi, saklama hizmetleri’ gibi birçok ürün ve hizmet sunarlar.

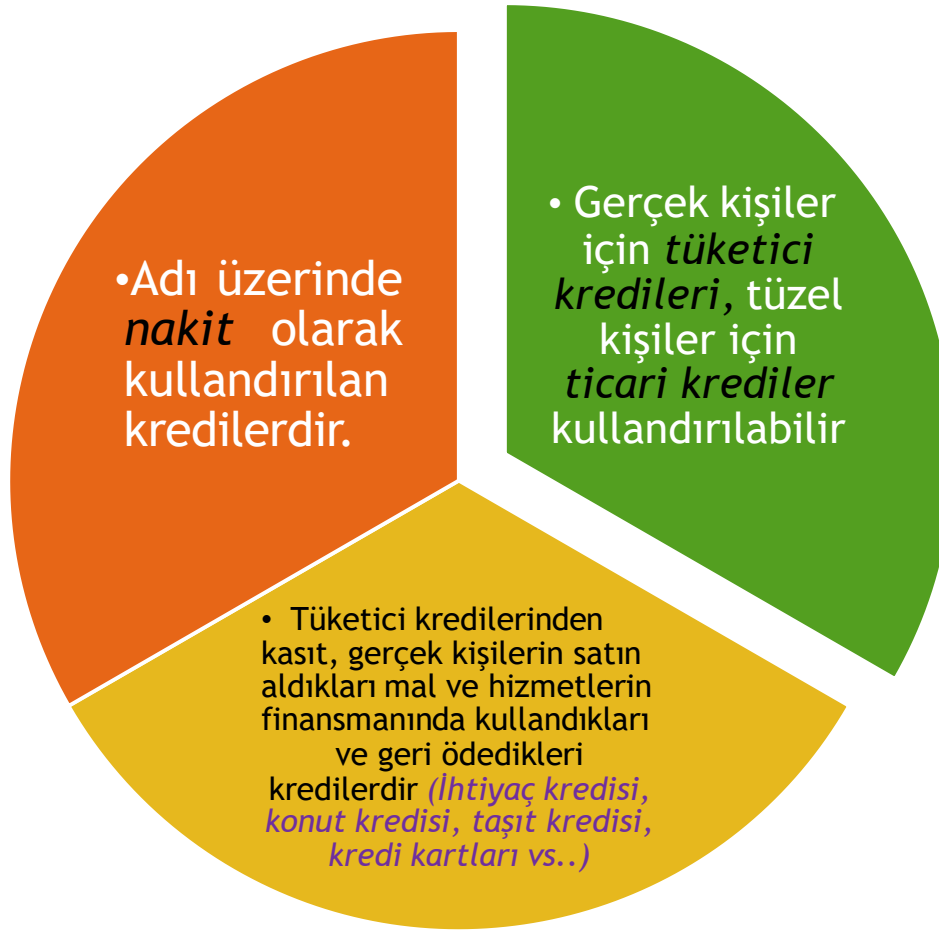
2.4.2. Kredi İşlemleri

- Kredi; bankaların özkaynaklarının yanı sıra topladıkları vadeli/vadesiz TL ve döviz mevduatları ile banka dışı temin ettiği fonları ihtiyaç sahiplerine belirli bir süre sonra geri alınması kaydıyla borç olarak vermesi işlemidir.

- Kredi güvene dayanan *riskli* bir işlemdir.

- Bankalar kredi alacak gerçek/tüzel kişilerin *kredibilitesini* iyi etüt etmeli, bu kredilerin nerede ve hangi amaçlar için kullanılacağını iyi analiz etmelidir.

a) Nakdi Krediler

- Ticari kredilerden kasıt ise, işletmelerin nakit açıklarını kapatmak ve yeni yatırımlar için kullandıkları kredilerdir.

b) Gayri Nakdi Krediler

- Bankaların müşterilere nakit krediler dışında '*garanti, kefalet, taahhüt*' adı altında kullandıkları nakdi olmayan kredilerdir.

Teminat Mektubu: bir banka veya finansal kuruluş tarafından, bir borçlunun (genellikle bir şirketin) belirli bir yükümlülüğü yerine getireceğine dair garanti veren bir belgedir. Eğer borçlu yükümlülüğünü yerine getiremezse, banka, alacaklıya belirli bir tutarı ödemeyi taahhüt eder.

Akreditifler:

Bir ülkeden ihrac edilen malların bedellerinin tahsil edilmesi için geliştirilmiş yöntem olup, dış ticarete alıcı ve satıcıyı güvence altına alan ve her iki tarafın yükümlülüklerini zamanında yerine getirmelerini sağlayan ödeme aracıdır.

- Kısaca; akreditif ile alıcı, kendi ülkesinde var olan banka aracılığıyla satıcıya malların bedelini ödeme garantisi vermekte, satıcı da bu garanti karşılığında sattığı malları eksiksiz teslim etmeyi taahhüt etmektedir.

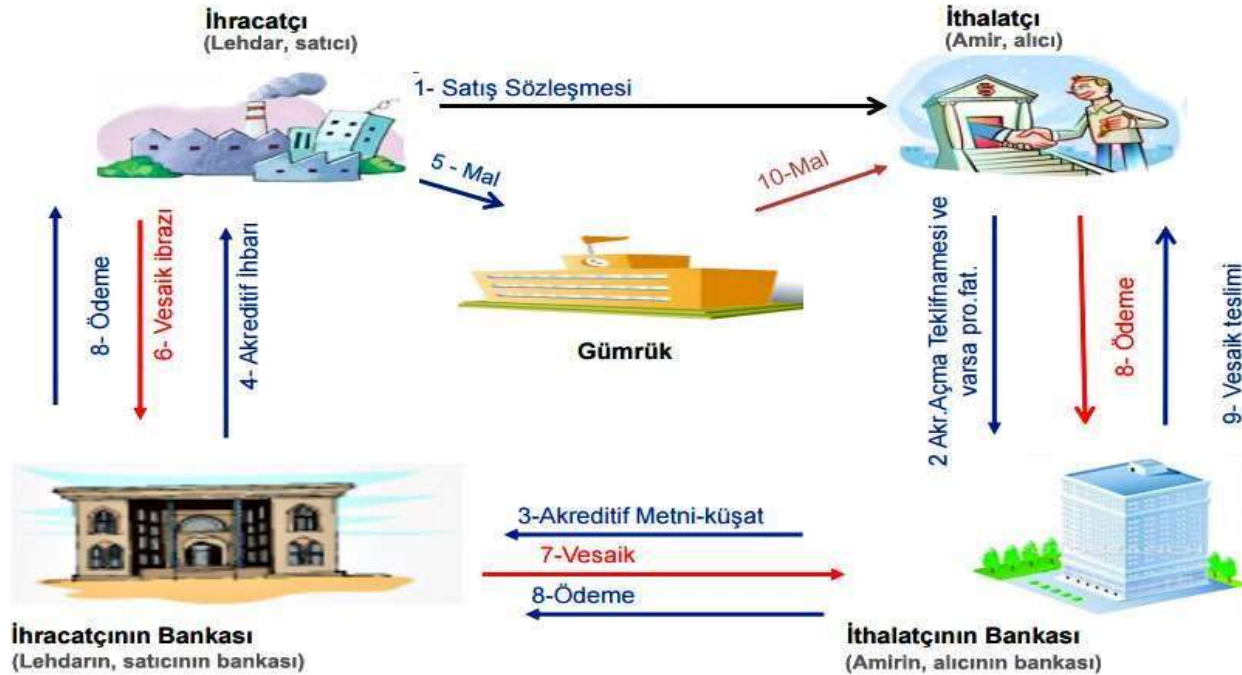
Teminat mektubu ve Akreditif farkları

Temel Farklar

Özellik	Teminat Mektubu	Akreditif
Taraflar	Alacaklı (alıcı) ve teminat mektubu veren banka	Alıcı (müşteri) ve satıcı
Amaç	Yükümlülüklerin yerine getirilmesini güvence altına almak	Mal veya hizmetin teslimatına karşılık ödeme garantisi sağlamak
Ödeme Koşulu	Borçlunun yükümlülüğü yerine getirememesi durumunda ödeme yapılır	Satıcının belirlenen şartları yerine getirmesi durumunda ödeme yapılır
Kullanım Alanları	İnşaat projeleri, sözleşmeler, mal alım-satımı	Uluslararası ticaret, mal satışları, hizmetler
Belge Yapısı	Banka tarafından verilen bir garanti mektubu	Banka tarafından verilen bir ödeme taahhüdü

Akreditif Örneği 1

AKREDİTİF

Akreditif Örneği 2

Şarap ithalatçısı Tina

1.ADİM
Alım - Satım
sözleşmesi,
ödeme şekli vs
belirlenir

Şarap İhracatçısı Pamukkale Şarapları

Akreditif Örneği 2

Şarap ithalatçısı Tina

2.ADİM
Tina bankasına
akreditif
açılması
talimatını verir.

İthalatçı Tina'nın Bankası

Deutsche Bank

Akreditif Örneği 2

İthalatçı Tina'nın Bankası

Deutsche Bank

3.ADİM
Dbank belirli
komisyon
karşılığında
akreditifi işleme alır
ve Vakıfbank'a
gönderir.

İhracatçı Bankası

VakıfBank

Akreditif Örneği 2

İhracatçı Bankası

4.ADİM
Vakıfbank
müŝterisine
akreditif ihbarı
yapar.

İhracatçı Pamukkale Ŗarapları

Akreditif Örneği 2

5.ADİM
Akreditif ihbarını
alan Pamukkale
Şarapları mal
sevkiyatını başlatır.

Akreditif Örneği 2

6.ADİM
Pamukkale şarapları
fatura, belge,
dosyaların
orijinallerini(vesaik)
bankasına iletir.

VakıfBank

Akreditif Örneği 2

7.ADİM
Vakıfbank vesaikleri
Dbank'a iletir.

Deutsche Bank

Akreditif Örneği 2

Deutsche Bank

8.ADIM
Dbank Tina'dan
ödemeyi alır.

Akreditif Örneği 2

Deutsche Bank

9.ADİM
Tina'dan alınan
ödeme tutarı
ihracatçının
bankasına gönderilir.

VakıfBank

Akreditif Örneği 2

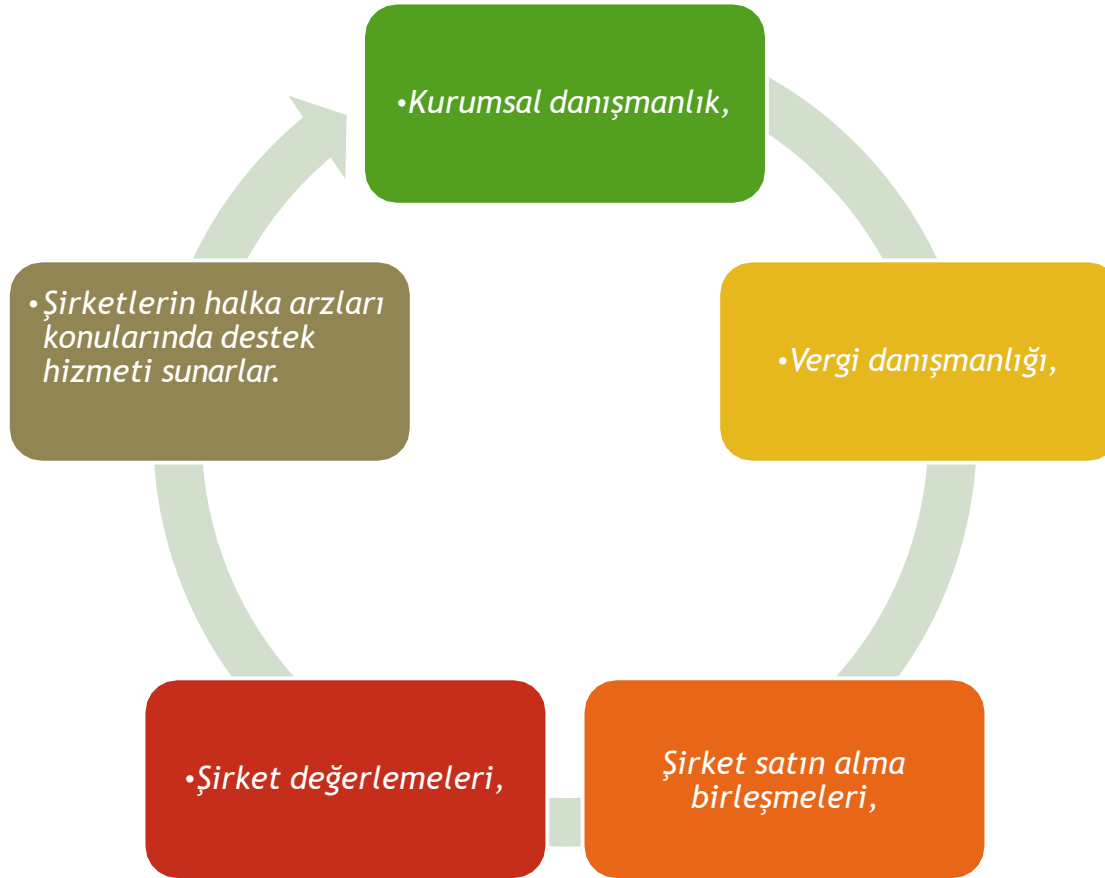

10.ADIM
Vakıfbank
Pamukkale
şarapçılık'a ödemeyi
transfer eder.

2.4.3. Kurumsal Finansal İşlemler

Bankalar, büyük ölçekli firmalara yönelik olarak;

2.4.4. Fon Yönetimi Ürünleri

Nakit yönetimi: Bankalar gerek kendi, gerekse müşterilerinin TL/YP cinsinden mevduatlarını para ve sermaye piyasalarında değerlendirirler ve aracılık kazancı elde ederler.

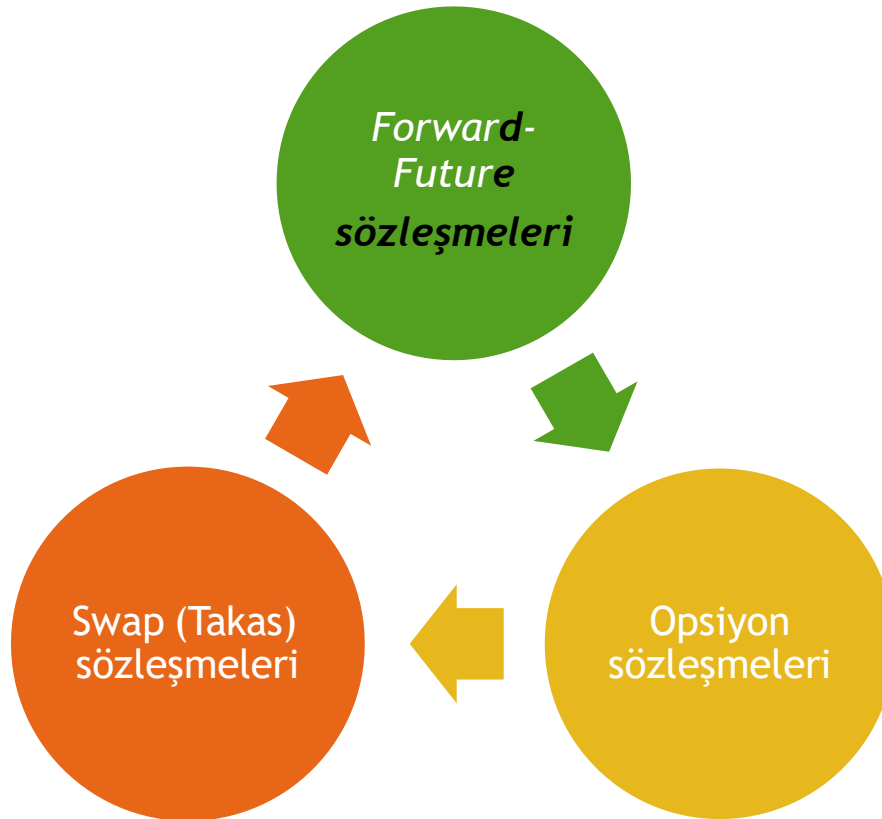
Döviz (alım-satım) işlemleri: 3.80'den \$ kabul eden bankanın, \$ ihtiyacı bulunan müşteriye 3.85'den \$ kullandırması..

Arbitraj İşlemleri: Piyasalardaki fiyat farklılıklarından yararlanılarak mali değeri olan bir malı ucuza alıp, başka bir piyasada daha yüksek fiyata satma işlemidir.

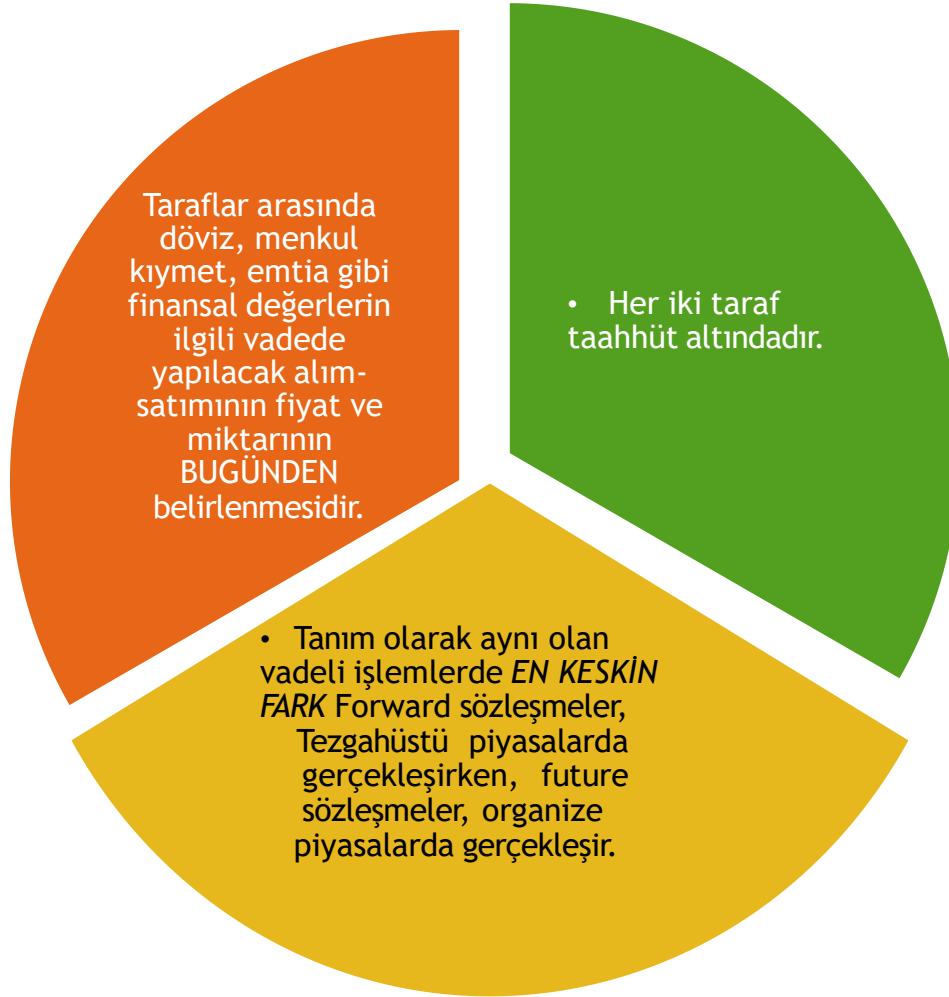
- İran'dan altını düşük fiyattan alıp, TR'de yüksek fiyattan satmak arbitrajdır..
- Hindistan'dan gümüşü düşük fiyattan alıp, İngiltere'de yüksek fiyattan satmak arbitrajdır..

Vadeli İşlemler: Bankalar; gerek riskten korunma, gerekse para kazanma amacıyla müşterileri adına '*forward, futures, options ve swap*' adı verilen vadeli işlemler yaparlar.

Vadeli İşlemler

Forward - Future Sözleşmeleri

Forward sözleşme örneği (1 - İthalatçı Penceresinden)

İthalatçı Haus Firması 07.12.2024 tarihinde yapması gereken 200.000 \$ ithalat ödemesinin Dolar/tl fiyatını (kur oranı) bugünden sabitlesin aracı kurumla. *(Tezgahüstü piyasa, pazarlık var, teminat yok)*

Bugün (07.12.2023)

Kur: 29 TL

Tutar: 200.000 \$

İşlem vadesi (07.12.2024)

Forward kur: 48 TL (07.12.2023
yani bugünden sabitlenen değeri)

- Haus firması, mevcut kurun vadeye kadar sürekli artacağı düşüncesiyle (50-60-70 TL) kuru bugünden sabitler ve olası kur artışının önüne geçmek için tedbir alır. Vade geldiğinde kur ne olursa olsun rakam 48 TL'dir. 48 TL üstü piyasadaki kur Haus'un, 48 TL altındaki rakamlar ise bankanın karıdır.

Forward sözleşme örneği (2 - İhracatçı Penceresinden)

İhracatçı Reeder şirketi 07.12.2024 tarihinde gelecek olan 500.000 \$ ihracat bedelini bozdurmak üzere bugünden sabitlesin aracı kurumla.

(Tezgahüstü piyasa, pazarlık var, teminat yok)

Bugün (07.12.2023)

Kur: 29 TL

Tutar: 500.000 \$

İşlem vadesi (07.12.2024)

Forward kur: 48 TL (07.12.2023
yani bugünden sabitlenen değeri)

- Reeder firması, mevcut kurun vadeye kadar düşeceği, TL'nin değeri kazanacağını düşünerek (40-30-20 TL) kuru bugünden sabitler ve olası kur düşüşünün önüne geçmek için tedbir alır. Vade geldiğinde kur ne olursa olsun rakam 48 TL'dir. 48 TL üstü piyasadaki kur bankanın, 48 TL altındaki rakamlar ise Reeder'ın karıdır.

Future sözleşme örneği (1 - İthalatçı Penceresinden)

Bilmemiz gerekenler: Future organize piyasada işlem gören sözleşmelerdir. Future sözleşmesi için sözleşme adetince başlangıç teminatı ödenmesi gerekir. Ayrıca 1 future sözleşmesi 1000\$ büyüklüğündedir. Future sözleşmesi için 1 sözleşmenin teminat bedeli 6000 TL'dir. Yani 6000 TL ile 1000 dolarlık pozisyona girmiş olunmaktadır.

İthalatçı Haus Firması 07.12.2024 tarihinde yapması gereken 300.000 \$ ithalat ödemesinin Dolar/tl fiyatını (kur oranı) bugünden sabitlesin aracı kurumla.

Bugün (07.12.2023)
Kur: 29 TL
Tutar: 300.000

İşlem vadesi (07.12.2024)
Future kur: 45 TL (07.12.2023
yani bugünden sabitlenen değer)

1 Future sözleşmesi 1000 \$ büyüklüğündeyse,
300.000 \$ ödeme için Haus'a kaç sözleşme
gerekir? **(300)**

Sözleşme adedi: 300

Başlangıç teminatı: 6000 TL. 300 sözleşme var.
1.800.000 TL toplam teminat.

Sözleşme büyüklüğü: 1000 x sözleşme adedi (300)
x Future Kuru (45) = 13.500.000 TL

Sözleşme büyüklüğü / Başlangıç teminatı =
Kaldıraç oranı (7,5 kat)

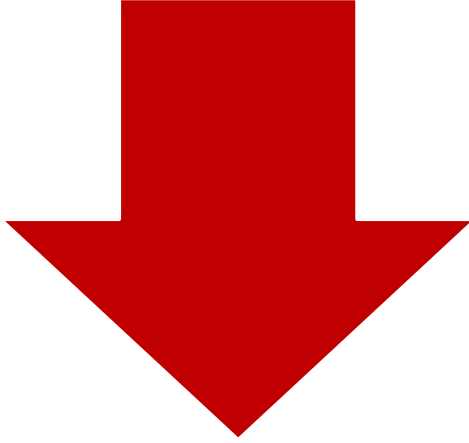
Meali: 1.800.000 TL teminat ödedim, 13.500.000
TL ya da 300.000 \$ değerinde işlem yaptım.

Haus firması, mevcut kurun vadeye kadar sürekli artacağı düşüncesiyle (50-60-70 TL) kuru bugünden sabitler ve olası kur artışının önüne geçmek için tedbir alır. Vade geldiğinde kur ne olursa olsun rakam 45 TL'dir. 45 TL üstü piyasadaki kur Haus'un, 45 TL altındaki rakamlar ise bankanın karıdır.

Vade geldi çatı. 7 aralık 2024'de serbest piyasada kur 50 TL oldu. 300.000 \$ için 15.000.000 TL ödemesi gerekiyor. Ama Haus Future yaptığı için 1.800.000 TL Teminat vererek 45' TL'den dolar alma hakkını satın aldı 2023 yılında.

Haus'dan 15 milyon TL çıkacağı yerde, 13.500.000 TL çıkmış oldu. 1.800.000 teminat ödediği için aradaki farkı ödeyerek 13.500.000'e 300.000 dolar almış oldu.

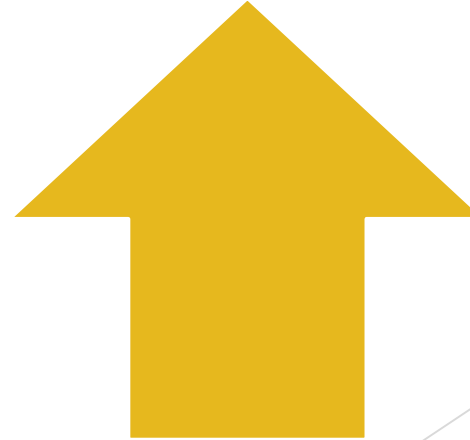
Opsiyon Sözleşmeleri

- Hem organize hem de tezgahüstü piyasalarda gözlenir.

PRİM ödemek koşuluyla
HİÇBİR TAAHHÜDE
girmeden belirli tutardaki
döviz, emtiayı, finansal
enstrümanı vs. üzerinde
anlaşılan fiyattan, belirli
bir süre içinde veya
belirlenen bir vadede
almak/satmak işlemidir.

Enes'in Bisiklet hayali ve Satıcıyla olan Opsiyon Sözleşmesi

OPSIYON SÖZLEŞMESİ

OPSIYON SÖZLEŞMESİ

OPSIYON SÖZLEŞMESİ

Beşiktaş Kulübünün Talisca'yı *Satın alma Opsiyonlu* olarak Kiralaması

Benfica Futbol Kulübü

Anderson Talisca

Beşiktaş Futbol Kulübü

Beşiktaş, Benfica ile 2 yıllığına Talisca'yı 1 milyon Euro bedel ile kiralama konusunda anlaşır. Talisca'yı satın alma opsiyonu ise 24 milyon Euro'dur. Buradaki kira bedeli opsiyon primidir.

Opsiyon Alım Sözleşmesi

Şarap ithalatçısı Tina
(Opsiyon alıcısı)

Opsiyon Satıcısı

Deutsche Bank

Opsiyon Alım Sözleşmesi

Örnek: Spot piyasada anlık kur $1\$ = 8 \text{ TL}$ olsun. 6 ayda bir ithalat yapan ve kurun sürekli artışından endişe eden Tina, 6 ay içerisinde $1\$ = 8 \text{ TL}$ 'den alma hakkı veren opsiyon sözleşmesi satın alır. Bunun için $\$$ başına 10 kuruş prim vermekle yükümlüdür. Tina'nın 6 ay sonra ödemesi gereken tutar ise 1 milyon dolardır.

*Tina'nın 1 milyon dolar için katlandığı prim maliyeti 10 kuruş * 1 milyon = 100 bin TL'dir. 6 ay sonra kur 8.15 kuruş olduğunda Tina bu sözleşmeyi kullanmak isteyecektir.*

Opsiyon Satım Sözleşmesi

İhracatçı Pamukkale
Şarapları (Opsiyon Alıcısı)

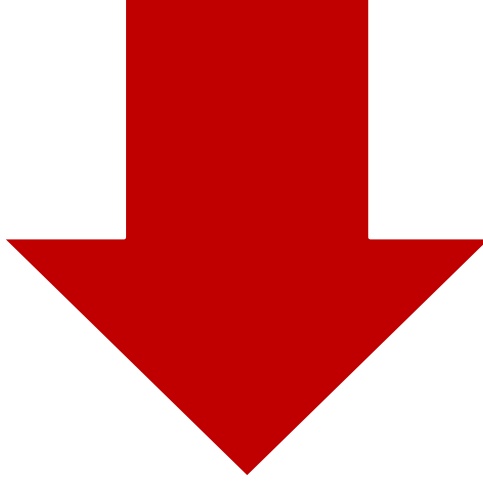
Opsiyon Satıcısı

VakıfBank

Örnek: Spot piyasada anlık kur $1\text{€} = 10\text{ TL}$ olsun. 3 ayda bir 200 bin €'luk ihracat yapan ve kurun giderek değer kaybedeceğinden endişe eden Pamukkale Şarapçılık, 3 ay içerisinde $1\text{€} = 10\text{ TL}$ 'den satma hakkı veren opsiyon sözleşmesi satın alır. Bunun için € başına 5 kuruş prim vermekle yükümlüdür.

*Pamukkale Şarapçılık'ın 200 bin Euro için katlandığı prim maliyeti 5 kuruş * 200 bin = 10 bin TL'dir. 3 ay sonra kur 9.50 kuruş olduğunda Pamukkale şarapları bu sözleşmeyi kullanmak isteyecektir.*

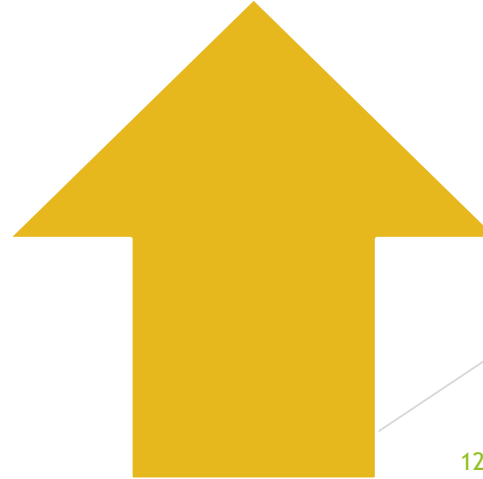
Swap (Takas)

•Hem organize hem de
tezgahüstü piyasalarda
gözlenir.

Tarafların aracı
kurumlar aracılığıyla
faiz ya da para gibi iki
finansal enstrümanın
belirli bir tarihte değış-
tokuşu konusunda
anlaşmaları, vade sona
erdiğinde de tekrar iade
ettikleri takas
sözleşmelerdir.

Para Swap'ı

ADIM 1: 1 yıl vadeli olarak 10 milyar dolarlık Swap anlaşması yapılsın TCMB ve Katar Merkez bankası arasında.

1\$ = 8 TL olsun. Bunun karşılığında bugün Türkiye Katar'a 80 milyar TL verirken, Katar TR'ye 10 milyar \$ verir.

ADIM 2: Türkiye'de yıllık TL faiz % 10, Doların yıllık faizi ise % 1 olsun. Türkiye 1 yıl sonra Katar'a ana para + faiz olan 10.1 milyar dolar geri iade edecekken, Katar'da TR'ye 88 Milyar TL iade edecektir.

Faiz Swap'ı

Sabit faizle 10 yıl vadeli konut Kredisi alan Semih

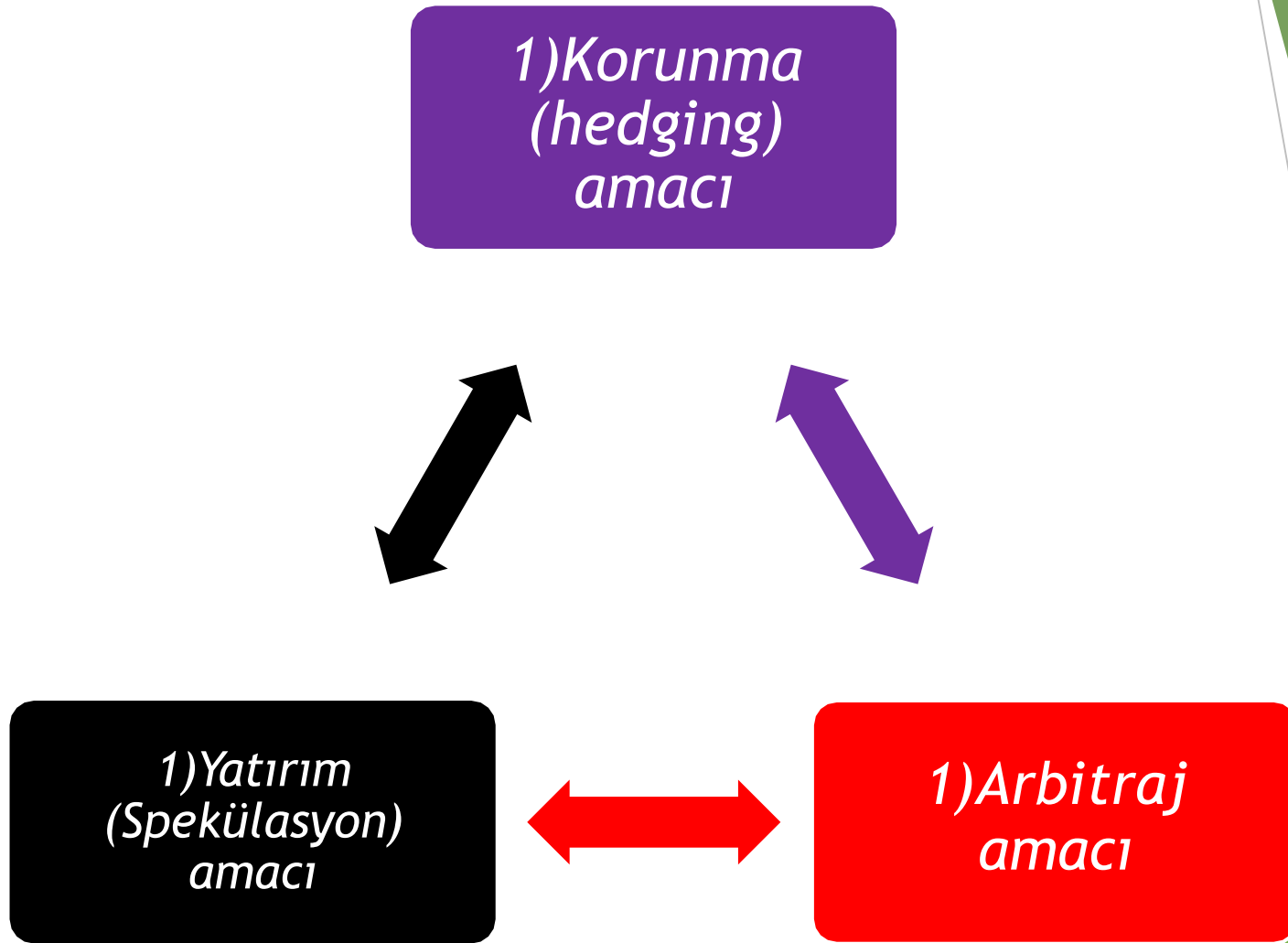
ADIM1 : Semih 10 yıl vadeli konut kredisini sabit faizle almış, her ay sabit faiz ödemesi yapmaktadır. Enflasyonun düşeceği beklentisiyle değişken faize geçiş yapmak istemektedir.

ADIM2 : Filiz de 10 yıl vadeli konut kredisi almış fakat her ay değişken faiz ödemesi yapmaktadır. Filiz, Semih'in aksine sabit bir faiz oranının daha sağlıklı olacağını, enflasyon beklentilerini ön göremediğini ve sabit faize geçişi aramaktadır.

Değişken faizle 10 yıl vadeli konut Kredisi alan Filiz

?Vadeli İşlemler İle Ne Amaçlanır?

Bankaları Düzenleyen ve Denetleyen Kurumlar

**BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

**TASARRUF
MEVDUATI SİGORTA
FONU**

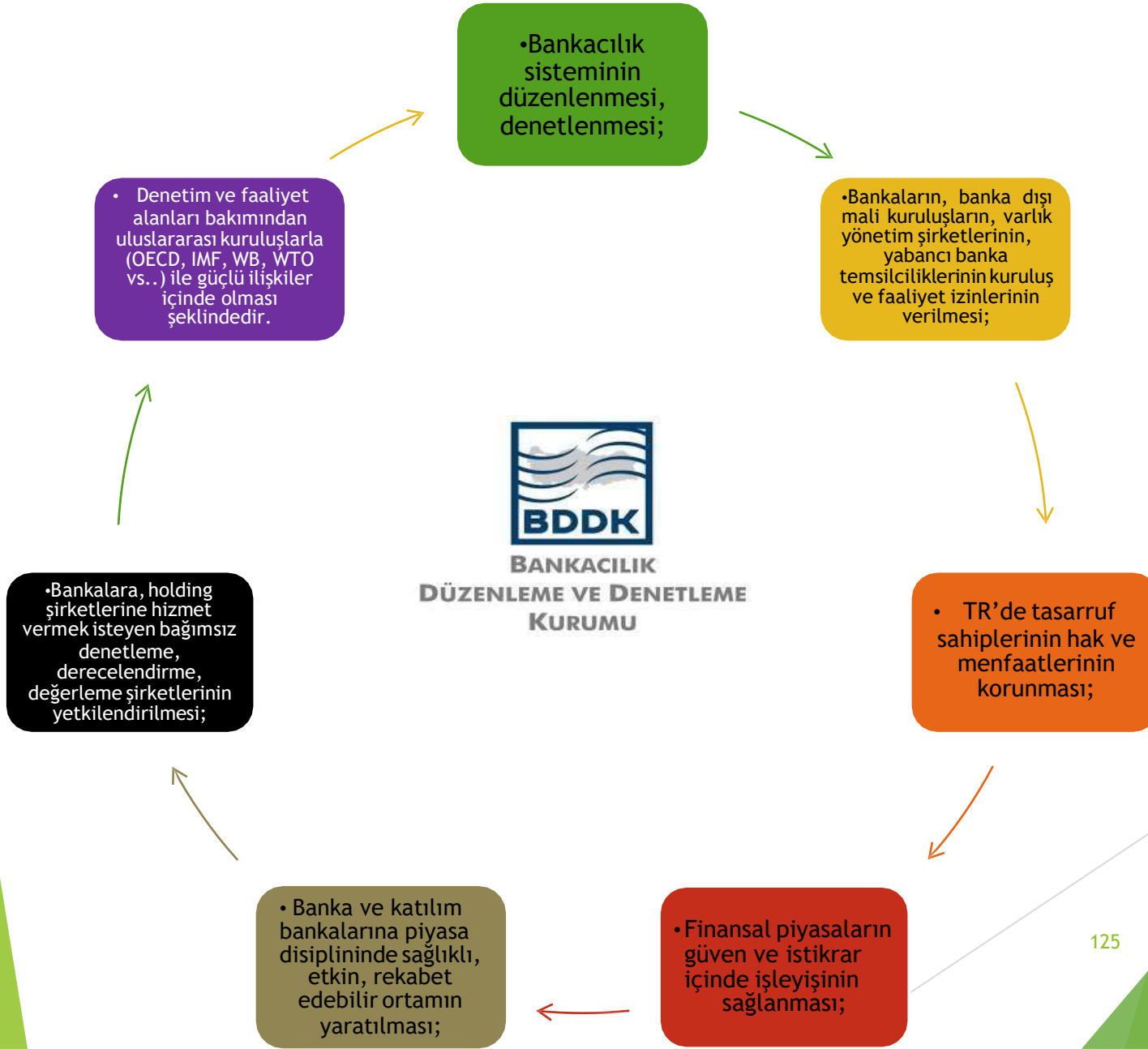

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

**TÜRKİYE
KATILIM
BANKALARI
BİRLİĞİ**

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)

Tasarruf
sahibi

Banka

TMSF

Öncelikle mevduatın korunmasına yönelik bu sistemde aktörler; mevduat sahibi, banka ve mevduatı sigorta altına alan kurum arasında işler.

• Sigortayı yapan kurum bu işlem karşılığında **prim** tahsil eder. Kurum, bankaların mevduatları geri ödeyememesi durumunda devreye girer ve sigorta kapsamına alınan tutarı sahibine öder. Tutarları geri almak üzere banka hakkında **İşlem** de başlatır.

• Mevduat ve katılım bankalarının BDDK tarafından faaliyet izinlerinin kaldırılması durumunda, mevduat sahiplerinin maruz kalacağı kayıplar **TMSF** tarafından garanti edilir.

TMSF'nin misyonu

Türkiye Bankalar Birliği (TBB) ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB)

TR'de faaliyet gösteren hali hazırda bütün Mevduat, kalkınma ve yatırım bankaları TBB, katılım bankaları ise TKBB üyesidir ve alınan kararlara uymakla mükelleftir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)

- Ülkelerin ekonomi politikalarındaki hedefleri;

- Para ve maliye politikaları yukarıdaki hedefler için koordineli olarak uygulanır.
- Merkez bankası ise **para politikasının** uygulanmasından sorumludur.

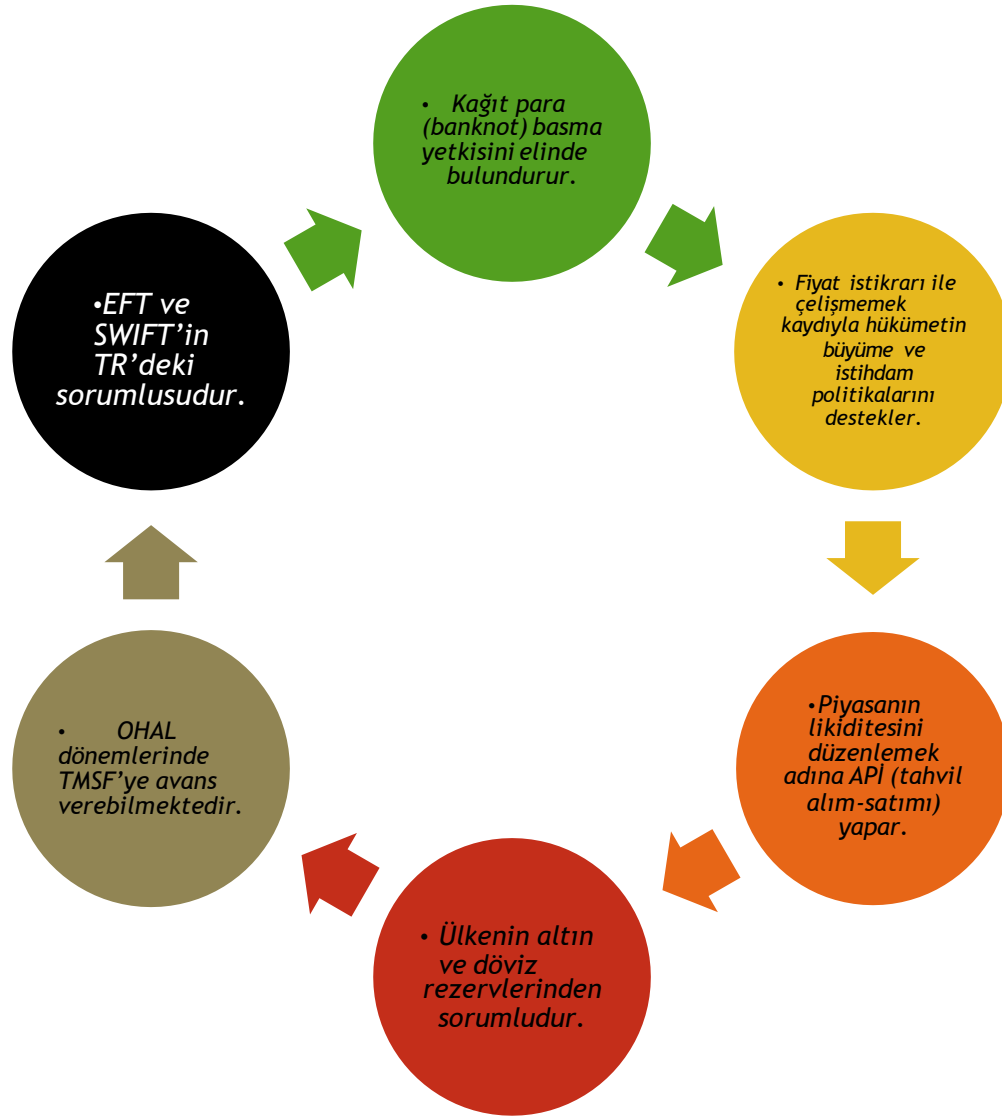
Merkez
Bankası'nın
birincil amacı;
fiyat istikrarını
sağlayıp,
paranın değerini
korumaktır.

TCMB

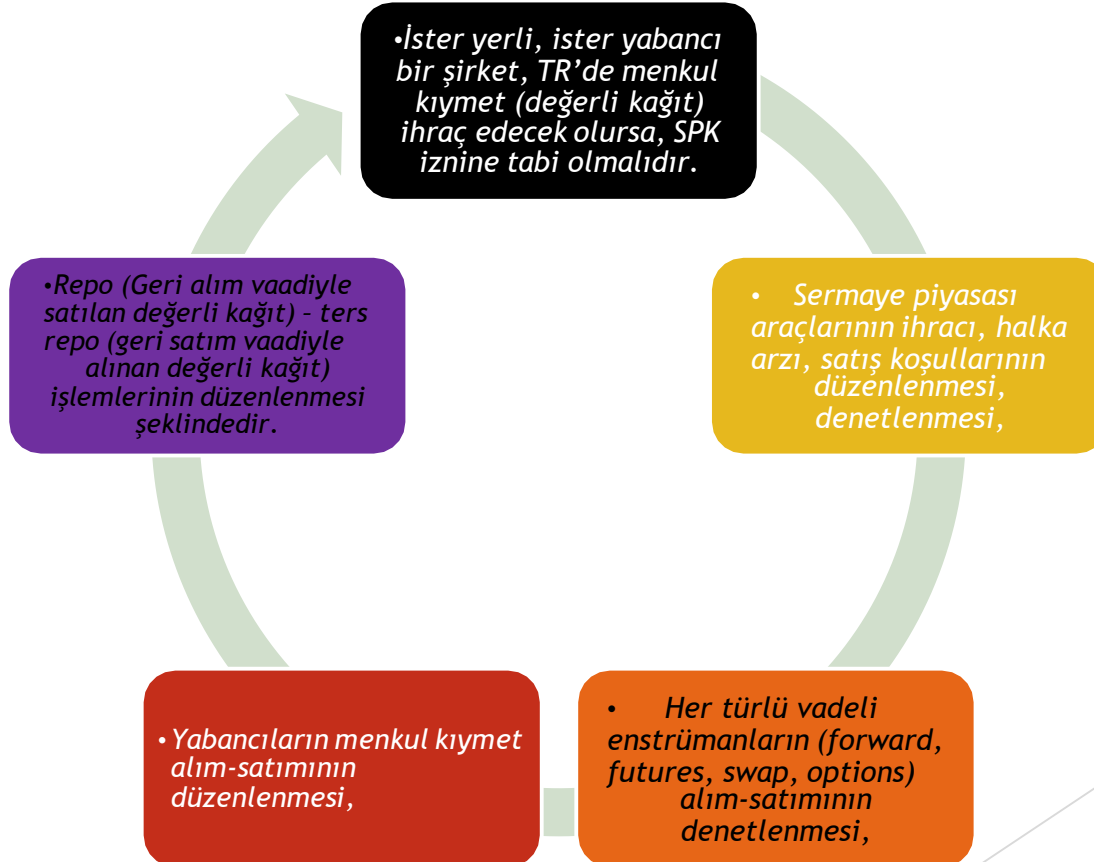
Fiyat istikrarı için
Para politikası
araçları (*faiz, API*
(tahvil alım-
satımı), zorunlu
karşılık oranı,
şeklindedir.

TCMB Misyonu

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

Finansal piyasalarda, finansal işlemlere aracılık yapacak olanlar (bkz: bankalar, aracı kurumlar, sigorta şirketleri vs..) belli bir düzen ve denetime tabidir. TR'de bu yapının adı ==> **SPK'dir.**

3.2. Bankaların Yayınlamak Zorunda Olduğu Mali Tablolar

- a) Bilanço (Nazım hesaplarla birlikte)
- b) Gelir Tablosu (Kar ve zarar cetveli)
- c) Özkaynak Değişim Tablosu
- d) Nakit Akım Tablosu

*** *Bilanço ve Gelir tablosu ile bankaların girdi ve çıktıları net olarak gösterilmiş olacağı için önemlidir ve bu iki tablo ele alınacaktır.*

Tablo 1: Bilanço Yönünden Girdi-Çıktı

Aktif / Varlık

Finansal Çıktılar
Nakit Değerler
Krediler
Finansal Varlıklar

Pasif / Kaynak

Finansal Girdiler
Mevduat
Mevduat dışı kaynaklar
Öz kaynaklar

Tablo 2: Gelir tablosu yönünden Girdi – Çıktı

Giderler / Maliyetler

Finansal Girdiler
Mevduatın maliyeti
Mevduat dışı kaynakların maliyeti
Personel giderleri
Diğer giderler

Gelirler

Finansal Çıktılar
Kredi geliri
Finansal varlık geliri
Bankalar ve diğer mali kurumlardan gelirler
Diğer gelirler

3.3. Banka Bilançosu ve Nazım Hesapları

BİLANÇO			
AKTİF		PASİF	
Dönen Varlıklar	70	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	40
		Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	25
Duran Varlıklar	30	Özkaynaklar	35
Toplam	100	Toplam	100

Aktif = Pasif

Varlıklar = Kaynaklar

Dönen (1) + Duran varlıklar (2) = KVK (3) + UVK(4) + Özkaynaklar (5)

Likiditesine göre Banka Aktif ve Pasifleri

Aktifler

*Nakit değerler ve TCMB,
Satılabilir finansal varlıklar,
Yurt içi ve Yurt dışı bankalar,
Para piyasaları,
Krediler,
Vadeye kadar elde tutulan FV,
Diğer aktifler,
Diğer*

Pasifler

*Vadesiz Mevduatlar,
Para piyasalarına
yükümlülükler,
Vadeli Mevduatlar,
Alınan Krediler,
Uzun vadeli ihraç edilen FV,
Özkaynaklar*

Nazım hesaplar

Bilanço dışı işlemlerdir Nazım hesaplar...

Bankaların aktif ve pasifini 1. dereceden ilgilendirmemektedir.

Gayri nakdi krediler ile takip edilmek istenen bilgileri izlemek amacıyla kullanılmaktadır.

3.4. Bilançoda Pasifi Oluşturan Kalemler / Fon Kaynakları

Yabancı Kaynaklar ve Diğer Pasifler

- *Mevduat*
- *Para piyasasına borçlar*
- *Alınan Krediler*
- *İhraç edilen menkul kıymetler*
- *Fonlar*

Özkaynaklar

- Ödenmiş Sermaye
- Sermaye Yedekleri (*yeni halka arz edilen hisselerin primli satışından elde edilen tutarlar, aktiflerde yer alan dönen ve duran varlıkların değer artışı sermaye yedeklerini artırır*)
- Kar Yedekleri (*ZK gibi düşünün.. Yasal olarak ayrılmak zorunda olan, ortaklara dağıtılmamış, şirkette alıkonulmuş Karlar, yedek akçeler*)
- Dönem kar/zararı

3.5. Bilançoda Aktifi Oluşturan Kalemler / Bankaların Kaynaklarının Kullanımı

- 1) Nakit değerler ve Merkez bankası
 - a) Kasa Mevcudu: Banknot ve madeni paraların nakit hareketlerinin izlendiği hesaptır.
 - b) Efektif Deposu: Bankaların kasasında tuttuğu dövizdir. *(Dönem sonu TL'ye dönüştürülür)*
 - c) Merkez Bankası: Bankaların merkez bankasından alacaklarının gösterildiği hesaptır. **Bkz: Zorunlu karşılık (2haftada bir)**
 - d) Yoldaki Paralar: Şube, banka ve diğer bankalar arasında gerçekleşen transfer hesabıdır.

2) **Finansal varlıklar:** Alım-satım amaçlı olarak satın alınan finansal varlıklar (*DİBS, Hisse senetleri, menkul kıymetler vs...*)

3) **Bankalar ve diğer mali kuruluşlar:** Bankalar fonlarının değerlendirilmesi amacıyla yurtiçi, yurtdışı bankalar da fon tutabilirler.

4) **Para piyasalarından alacaklar:** Bankaların kısa vadeli likidite fazlalıklarını değerlendirdikleri, atıl fonları MB aracılığıyla diğer bankalara plase ettiği hesaplardır.

5) Krediler: Bankalar, özkaynak ya da yabancı kaynaklarını gerçek / tüzel kişilere kredi olarak aktarabilirler.

- Nakdi krediler
- Gayri nakdi krediler (teminat mektubu, akreditif, kefalet)
- Satın alınan sermaye piyasası araçları
- Kalkınma / yatırım bankalarının leasing yöntemiyle sağladığı finansmanlar
- Katılım bankalarının taşınır-taşınmaz mal ve hizmetlerinin bedellerinin ödemesi

6) Faktoring Alacakları: **Bkz:** 10.000.000 TL alacağı olan fakat bunu tahsil edemeyen Fırat'ın, bu alacağını 3.000.000 TL karşılığında devretmesi (bankaların anlaşmalı olduğu faktoring şirketine)

7) **İştirakler ve Bağlı Ortaklıklar:** Bankaların, hisselerine sahip ortaklıkların (diğer aracı kurumların) paylarını gösterir.

BAĞLI ORTAKLIKLAR	İŞTİRAKLER
Güneş Sigorta A.Ş.	Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd.
Vakıf Emeklilik A.Ş.	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.
Vakıf Faktoring A.Ş.	
Vakıf Finansal Kiralama A.Ş.	
Vakıf Portföy Yönetimi A.Ş.	
Vakıf Yatırım Menkul Değerler A.Ş.	
VakıfBank International AG	
Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	
Vakıf Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı A.Ş.	

8) **Maddi ve Maddi Olmayan Durak Varlıklar:** maddi D.V. (G.menkul ve demirbaşlar)
Maddi olmayan D.V. (Telif hakkı, patent, marka, lisans vs...)

T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş. KONSOLİDE BİLANÇOSU (FİNANSAL DURUM TABLOSU)
MALİ OLMAYAN ORTAKLIKLAR DAHİL

AKTİF KALEMLER		BİN TÜRK LİRASI	
		CARİ DÖNEM (30 / 06 / 2017)	ÖNCEKİ DÖNEM (31 / 12 / 2016)
1.	NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI	3.075.597	7.575.411
2.	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KAR/ZARARA YANSITILAN FV (Net)	40.826	40.825
3.	TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR	1.742.959	1.678.746
4.	BANKALAR VE PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR	5.701.309	4.572.966
5.	ZORUNLU KARŞILIKLAR	36.126.250	33.070.095
6.	KREDİLER VE KREDİ BENZERİ ALACAKLAR	285.450.487	244.074.345
7.	YATIRIM AMAÇLI FİNANSAL VARLIKLAR	69.306.513	67.923.129
7.1.	Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar (Net)	62.059.438	59.128.214
7.2.	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar (Net)	7.247.075	8.794.915
8.	TİCARİ ALACAKLAR	2.735.887	2.483.790
9.	SİGORTACILIK FAALİYETLERİNDEN ALACAKLAR	274.483	231.160
10.	STOKLAR	-	-
11.	İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)	238.056	222.789
12.	ŞEREFİYE (Net)	-	-
13.	MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	5.749.328	5.873.532
14.	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)	446.562	378.341
15.	YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER (Net)	649.591	643.290
16.	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	15.365	86.569
17.	DİĞER AKTİFLER	5.702.408	3.069.486
	AKTİF TOPLAMI	417.255.621	371.924.474

PASİF KALEMLER		BİN TÜRK LİRASI	
		CARİ DÖNEM (30 / 06 / 2017)	ÖNCEKİ DÖNEM (31 / 12 / 2016)
1.	MEVDUAT	252.843.914	232.898.440
1.1.	Bankalar Mevduatı	15.517.845	9.555.934
1.2.	Müşteriler Mevduatı	237.326.069	223.342.506
2.	TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	388.675	653.365
3.	PARA PİYASALARINA BORÇLAR	57.949.807	47.345.629
4.	İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	10.264.040	7.070.751
5.	ALINAN KREDİLER	27.265.776	24.426.529
6.	TİCARİ BORÇLAR	3.529	2.074
7.	ÇALIŞAN HAKLARI KARŞILIĞI	1.145.101	897.774
8.	KURUMLAR VERGİSİ KARŞILIĞI	962.182	906.130
9.	SİGORTA TEKNİK KARŞILIKLARI (Net)	1.468.037	1.294.767
10.	DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER VE KARŞILIKLAR	20.258.132	17.492.652
11.	ERTELENMİŞ VERGİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ	188.260	3.463
12.	SERMAYE BENZERİ KREDİLER	-	-
13.	ÖZKAYNAKLAR	44.518.168	38.932.900
13.1.	Ödenmiş Sermaye	5.100.000	5.100.000
13.1.1.	Ödenmiş Sermaye	5.100.000	5.100.000
13.1.2.	Ödenmiş Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkları	-	-
13.2.	Hisse Senedi İhraç Primleri	-	-
13.3.	Menkul Değerler Değerleme farkları	(195.378)	(1.394.014)
13.4.	Riskten Korunma Fonları (Etkin Kısım)	-	-
13.5.	Yabancı Para Çevrim Farkları	-	-
13.6.	Yasal Yedekler	3.803.626	3.395.248
13.7.	Diğer Yedekler	30.103.796	23.607.212
13.8.	Birikmiş Kar/Zarar	5.704.519	8.223.003
13.9.	Azınlık payları	1.605	1.451
	PASİF TOPLAMI	417.255.621	371.924.474

3.6. Gelir (Kar/Zarar) Tablosu

Bankanın belirli hesap döneminde elde ettiği tüm **gelirleri** ile katlandığı **maliyetleri** detaylı olarak gösteren ve dönem faaliyet sonuçlarını **kar/zarar** olarak özetleyen tablodur.

- 1) Faiz geliri (*kullandırılan kredilerden elde edilir*) - Faiz gideri (*Mevduata, likiditeye sahip olmak için katlanılan maliyet*) = Net faiz geliri (*gideri*)

2) Net ücret ve komisyon geliri: Kullandırılan kredilerden komisyon geliri + verdikleri hizmetlerden (EFT) ücret elde ederler.

3) Ticari kar / zarar: Bankaların sermaye piyasasında yasal olarak işlem yapabilmesi için **iştiraklere (aracı kurumlara)** sahip olması gerekir. Türev ve sermaye piyasası işlemlerinden bankaların elde ettiği kar / zarar bu hesaba yansıtılır.

4) Faaliyet gelirleri / giderleri: Bankaların giderleştirdikleri alacaklarından (batık kredi) tahsilat gerçekleştirdiklerinde ya da bir iştirak sattıklarında **faaliyet geliri** hesabında, personel giderleri, kıdem tazminatları, reklam giderleri, kira giderleri, bakım – onarım giderleri vs.. **faaliyet giderlerinde** izlenir.

5) Kredi ve diğer alacaklar değer düşüş karşılığı: Bankaların takipteki kredileri için ayırdıkları özel ve genel karşılıklar bu hesapta izlenir.

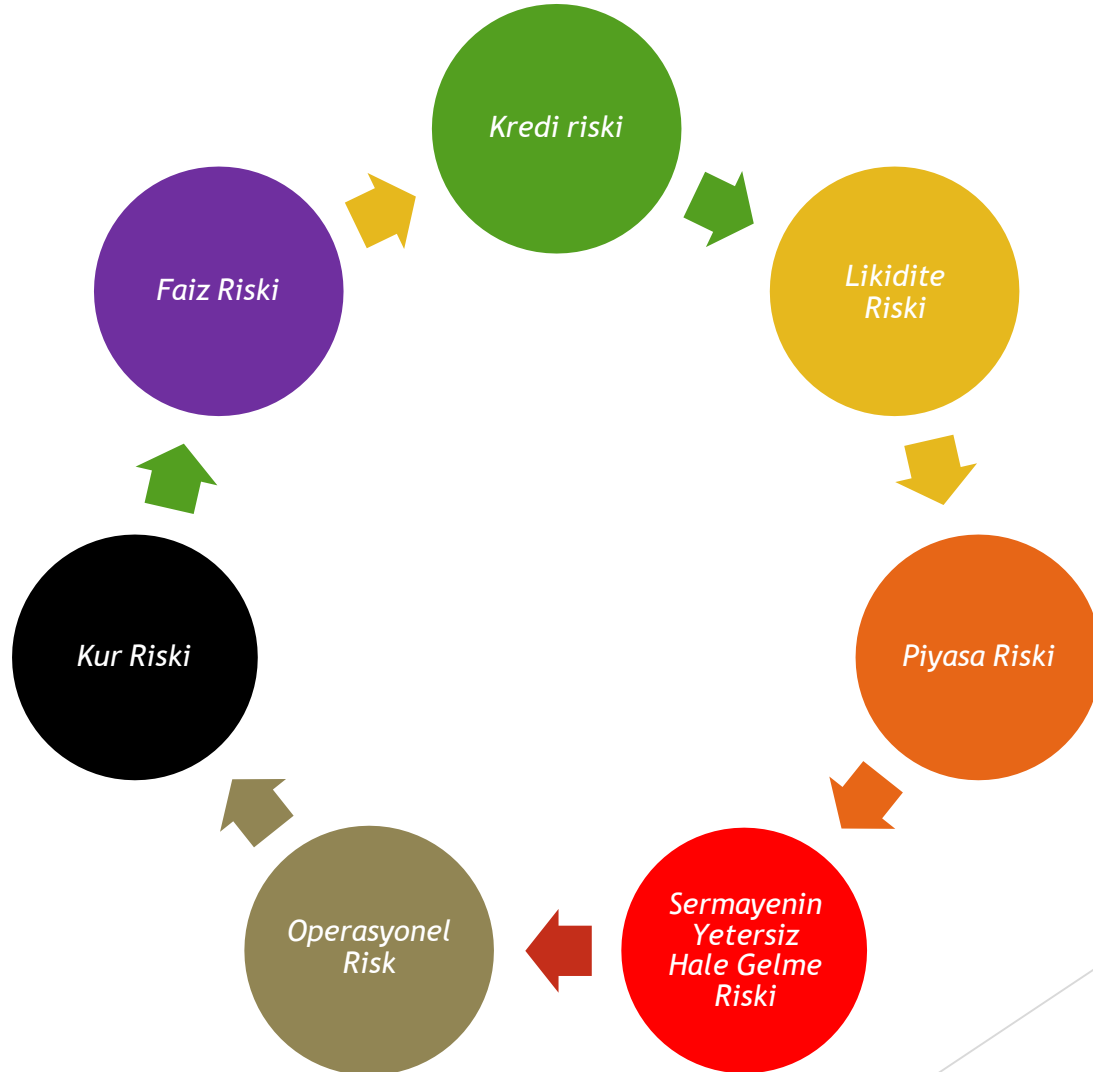
6) Vergi karşılığı: Net faaliyet kar/zarar üzerinden vergi ödemekle mükelleftir bankalar. Vergi karşılığı düşüldükten sonra **Net dönem kar/zararı** hesabına ulaşılır.

İş Bankası dönem faaliyet raporu - Gelir Tablosu (Ocak - Mart 2017)

GELİR VE GİDER KALEMLERİ (Bin TL)	31.03.2017	31.03.2016
Faiz Gelirleri	6.255.463	5.266.474
Faiz Giderleri	3.027.392	2.783.150
Net Faiz Geliri	3.228.071	2.483.324
Ticari Kar/Zarar	-261.318	-497.574
Net Ücret ve Komisyon Gelirleri	800.589	636.359
Diğer Gelirler	758.015	619.027
Faaliyet Gelirleri Toplamı	4.525.357	3.241.136
Diğer Faaliyet Giderleri	1.641.746	1.493.744
Kredi ve Diğer Alacaklar Değer Düşüş Karşılığı	870.429	635.103
VERGİ ÖNCESİ KÂR/ZARAR	2.013.182	1.112.289
Vergi Karşılığı	370.635	143.283
NET DÖNEM KÂRI/ZARARI	1.642.547	969.006

Bankaların Maruz Kaldığı Riskler

Bu bölümde kullanılan temel kavramlar

Kredi Riski

Bankaların gerçek ve tüzel kişilere teminatlı veya teminatsız kullandırdığı nakdi/gayri nakdi kredileri zamanında, eksiksiz olarak tahsil edememesi **kredi riskidir.**

Detaylı incelenmesi bakımından tüzel kişilere (Vakıf, dernek, şirket) kredi kullandırılması durumunda karşılaşılabilecek *3 temel risk şöyledir:*

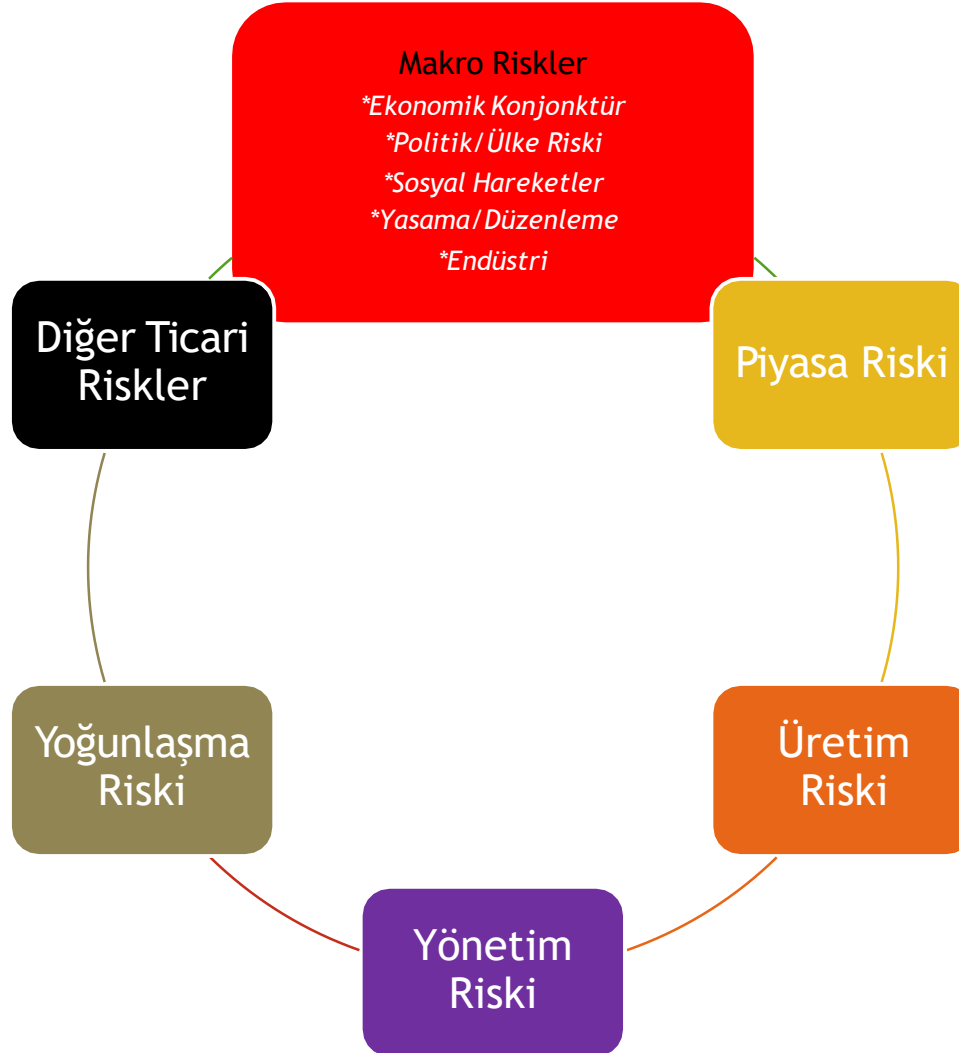
Ticari Riskler

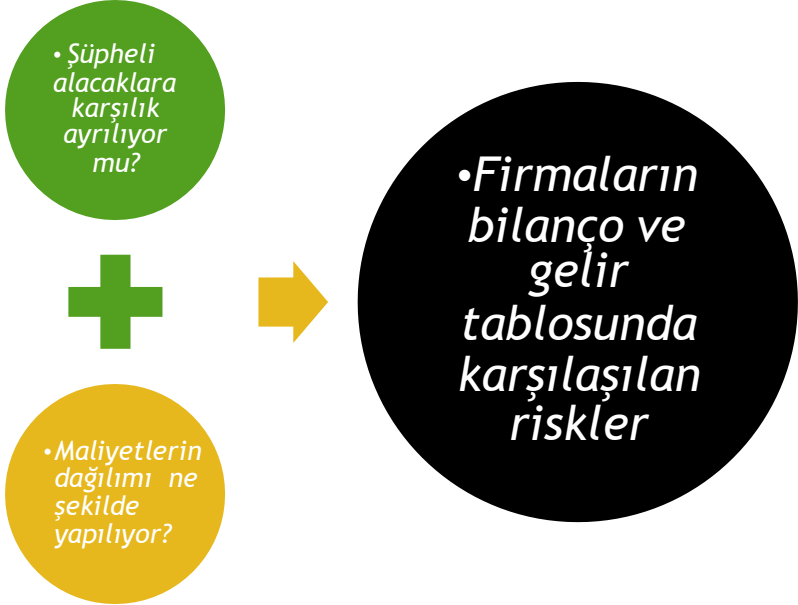
Finansal Riskler

Yapısal Riskler

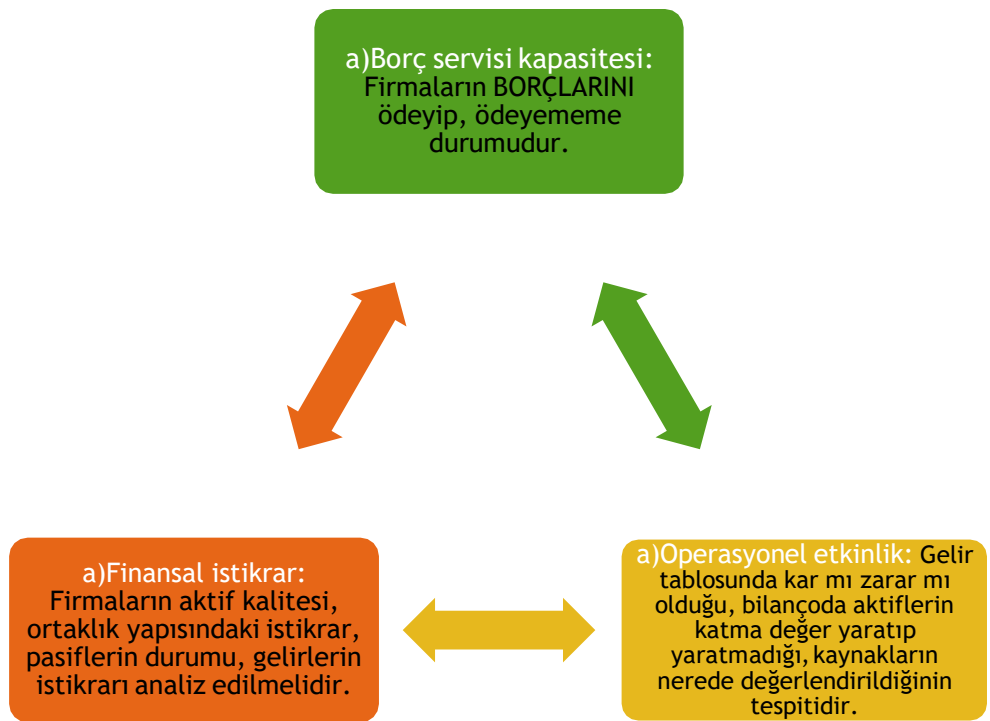
Ticari Riskler

Finansal Riskler

Finansal risklerin analizinde 3 temel başlık

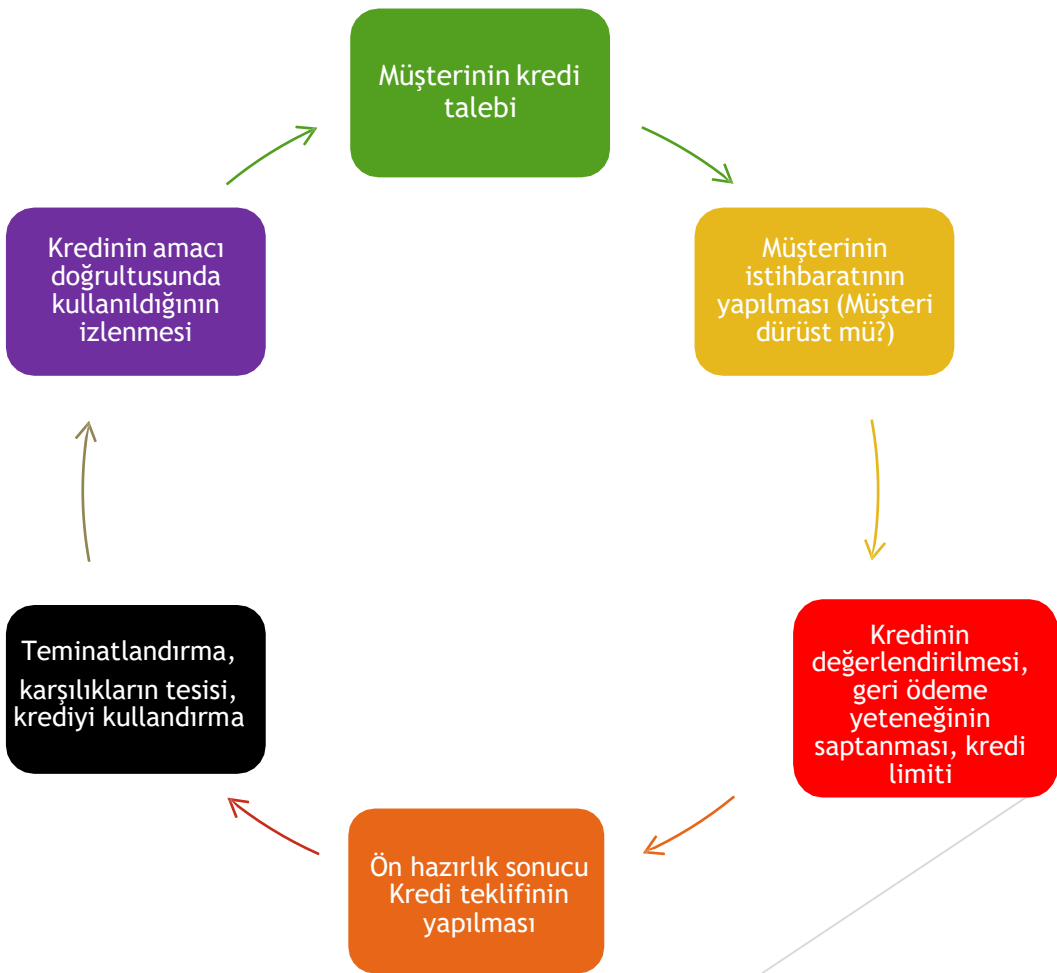
Yapısal riskler

a)Grup riski: Firmanın birden fazla firma ile kartel oluşturduğunu varsayalım (10 firma var). ortaklık yapısı, grup içi alınan kararların şeffaflığı, diğer bankalarla ilişkiler, firmanın diğer firmaları fonlayıp, fonlamadığı vs...

a)Dokümantasyon riski: Firmanın krediyi ne için aldığı, kredi için tüm belgelerin eksiksiz tamamlanıp tamamlanmadığı, kısaca firmanın *yapısal durumundan* kaynaklı risk türüdür.

Kredi Süreci ve Kredi Kalitesi

Karlılığını maksimum yapmak isteyen bankaların, etkin risk yönetimi için kredileri belirli bir PROSEDÜR içinde vermeleri gerekmektedir.

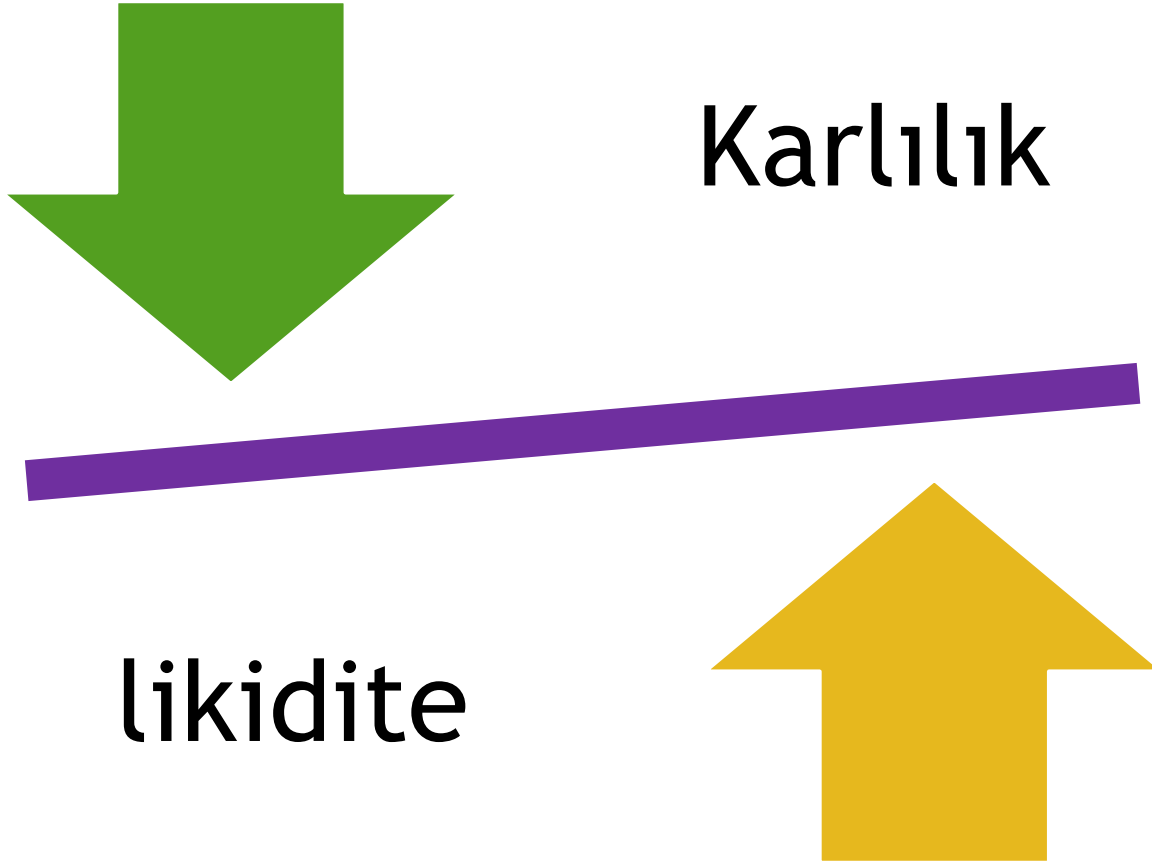

Likidite Riski

Gerçek ve tüzel kişiler için likidite eksikliği nasıl büyük bir sorun ise, bankalar açısından da **LİKİDİTE YETERSİZLİĞİ** önemli bir sorundur.

Bir Paradoks

?Bankalar likidite gereksinimini nasıl sağlar?

Sermayenin Yetersiz Hale Gelme Riski

- Bankaların en temel risklerinden birisidir sermayelerinin yetersiz hale gelmesi.
- Peki bankaların özkaynakları nasıl yetersiz hale gelir?

•Kredi Riski

•Operasyonel Risk
• (Organizasyon veya iş süreçlerinden kaynaklı personel riski, teknolojik risk)

•Piyasa Riski
• (ani dalgalanmalardan kaynaklı faiz riski, kur riski, hisse senedi riski vs.)

Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) ve Basel Komitesi

Uluslararası Ödemeler Bankası, 1930 yılında İsviçre'nin Basel şehrinde kurulan uluslararası finans kuruluşudur. Üye ülkelerin merkez bankalarının rezerv politikaları konusunda koordine olmalarını sağlamak gayelerindendir.

Her ülke veya bankanın bulunduracağı sermaye oranı sübjektif olsa da, Basel'de merkez bankalarının ortaklığıyla kurulan (BIS) gözetiminde *Basel komitesi* oluşturulmuştur.

Komitenin amacı, bankaların denetim kalitesi standartlarının yükseltilmesi ve dünya genelinde sermaye yeterlilik oranlarını uyumlu hale getirmektir.

Basel I düzenlemesi (1988)

kredi riski ile sermaye arasında ilişki kurmaktadır.

Sermaye yeterlilik oranı:
 $\text{Özkaynak} / \text{Kredi riski} \geq \%8$

Basel II düzenlemesinde (2006)

Sermaye yeterlilik oranı: $\text{Özkaynak} / (\text{Kredi riski} + \text{Piyasa riski} + \text{operasyonel risk}) \geq \%8$

Son olarak 2008 yılında yaşanan konut krizi nedeniyle finansal piyasalardaki likidite yetersizliği, kötü kredi kalitesi ve sermaye yetersizliği **Basel III** düzenlemesini gündeme getirmiştir. Amaç, sermayenin nitelik-nicelik olarak iyileştirilmesi şeklindedir.

- Özetle **Sermaye yeterlilik oranı**; 1 birimlik risk karşısında ne kadar sermayem var? sorusuna cevap verir.

Kredi riski: Banka müşterisinin sözleşmeye uymayarak, yükümlülüğünü kısmen/tamamen yerine getirememesinden dolayı karşılaşılan risktir.

Operasyonel Risk: İçsel süreçlerden (banka çalışanlarının, sistemin, teknolojik altyapıya uyumda yaşanan sorunlar) ve dışsal olaylardan kaynaklı riskler (soygunlar, siber saldırılar, politik gelişmeler, savaşlar vs.)

Piyasa riski: Piyasalardaki kur, döviz, emtia, menkul kıymet fiyatlarında değişimlerden kaynaklı zararlardır.

Operasyonel Risk

Kur Riski

- Bankaların döviz kurlarında meydana gelecek oynaklıklar nedeniyle maruz kalabilecekleri zarar olasılığıdır.

1) '**TL FAİZİ > kur artışı**' şeklinde bir beklenti içindeyse, dövizle borçlanıp, kredileri TL cinsinden yapacaktır. Buna **Short pozisyon** denir. Beklentiler bu yönde olursa banka kar edecektir.

'**TL FAİZİ < kur artışı**' şeklinde bir beklenti içindeyse, banka TL cinsinden borçlanıp, kredileri döviz cinsinden yapacaktır. Buna **Long pozisyon** denir. Beklentiler bu yönde olursa banka kar edecektir.

Faiz Oranı Riski

Nedir Faiz?
Getiri/Götürü

• **Bkz:** Banka bilançolarında faize duyarlı pasiflerin toplamının, aktiflerin toplamından yüksek olması nedeniyle, faiz oranlarındaki artışlar net faiz gelirlerinin azalmasına sebep olacaktır.

• **Faiz riski:** Faiz oranlarındaki yükseliş ve düşüşün bankanın finansallarında yarattığı etkidir. Aktif ve pasiflerdeki vade yapıları önemli bir bileşendir faiz riski için.

Örnek 1: Eflatun Bankası'nın Bilançosu

	1 Hafta	7-30 gün	31-90 gün	91-360 gün	1 yıl üstü	Toplam
Aktif	1000	400	500	600	1500	4000
Pasif	1200	800	550	100	1350	4000
GAP	-200	-400	-50	500	150	0

7-30 gün içinde vadesi dolacak ve faize duyarlı aktiflerin(FDA) toplamı 400, aynı vadede ise faize duyarlı pasiflerin (FDP) toplamı 800'dür. Burada GAP (fark), - 400 dür. Bu koşullar altında 7-30 gün içinde bir **faiz artırımını olduğunda**, faiz geliri ve faiz gideri artacak lakin gap negatif olduğu için **net faiz geliri** düşecektir.

- FDA getirisi %10, sabit faizli aktif getirisi %12; FDP maliyeti %8, sabit faizli pasif maliyeti de %10 olsun ve bankanın net faiz geliri hesaplansın...

	7-30 GÜN
<i>Toplam faiz geliri</i>	$(0.10 \times 400) + 0.12 \times (4000 - 400) = 472$
<i>Toplam faiz gideri</i>	$(0.08 \times 800) + 0.10 \times (4000 - 800) = 384$
<i>Net faiz geliri</i>	88

- FDA getirisi %15'e ve FDP %13'e yükselirse net faiz geliri nasıl seyreder? *(Faiz oranlarındaki değişim aktif ve pasife aynı oranda yansıtılmıştır)*

	7-30 GÜN
<i>Toplam faiz geliri</i>	$(0.15 \times 400) + 0.12 \times (4000 - 400) = 492$
<i>Toplam faiz gideri</i>	$(0.13 \times 800) + 0.10 \times (4000 - 800) = 424$
<i>Net faiz geliri</i>	68

- **Özet:** GAP (aktif-pasif) negatif ise, olası bir faiz artırımında net faiz geliri azalmaktadır. gap negatif ise, olası bir faiz azaltımı karşısında net faiz geliri artmaktadır.

Örnek 2: 91-360 günleri içinde vadesi dolacak ve faize duyarlı aktiflerin(FDA) toplamı 600, aynı vadede ise faize duyarlı pasiflerin (FDP) toplamı 100'dür. Burada GAP (fark), + 500 dür. Bu koşullar altında 91-360 günleri içinde bir **faiz artırımını olduğunda**, faiz geliri ve faiz gideri artacak ve GAP pozitif olduğu için **net faiz geliri de artacaktır.**

FDA getirisi %10, sabit faizli aktif getirisi %12; FDP maliyeti %8, sabit faizli pasif maliyeti de %10 olsun ve bankanın net faiz geliri hesaplınsın...

	91-360 GÜN
<i>Toplam faiz geliri</i>	$(0.10 \times 600) + 0.12 \times (4000 - 600) = 468$
<i>Toplam faiz gideri</i>	$(0.08 \times 100) + 0.10 \times (4000 - 100) = 398$
<i>Net faiz geliri</i>	70

FDA getirisi %15'e ve FDP %13'e yükselirse net faiz geliri nasıl seyreder? *(Faiz oranlarındaki değişim aktif ve pasife aynı oranda yansıtılmıştır)*

	91-360 GÜN
<i>Toplam Faiz geliri</i>	$(0.15 \times 600) + 0.12 \times (4000 - 600) = 498$
<i>Toplam faiz gideri</i>	$(0.13 \times 100) + 0.10 \times (4000 - 100) = 403$
<i>Net faiz geliri</i>	95

Özet: Gap (Aktif-pasif) Pozitif ise, olası bir faiz artırımında Net Faiz Geliri Artmaktadır. Gap Pozitif İse, Olası Bir Faiz azaltımı Karşısında Net Faiz Geliri Düşmektedir.

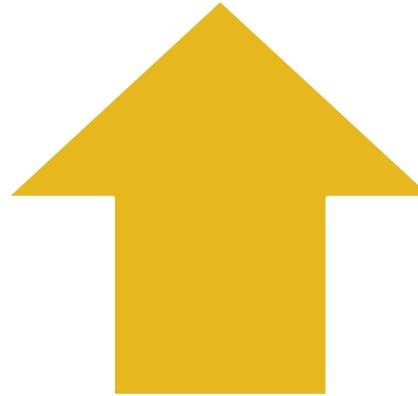
Vade Riski

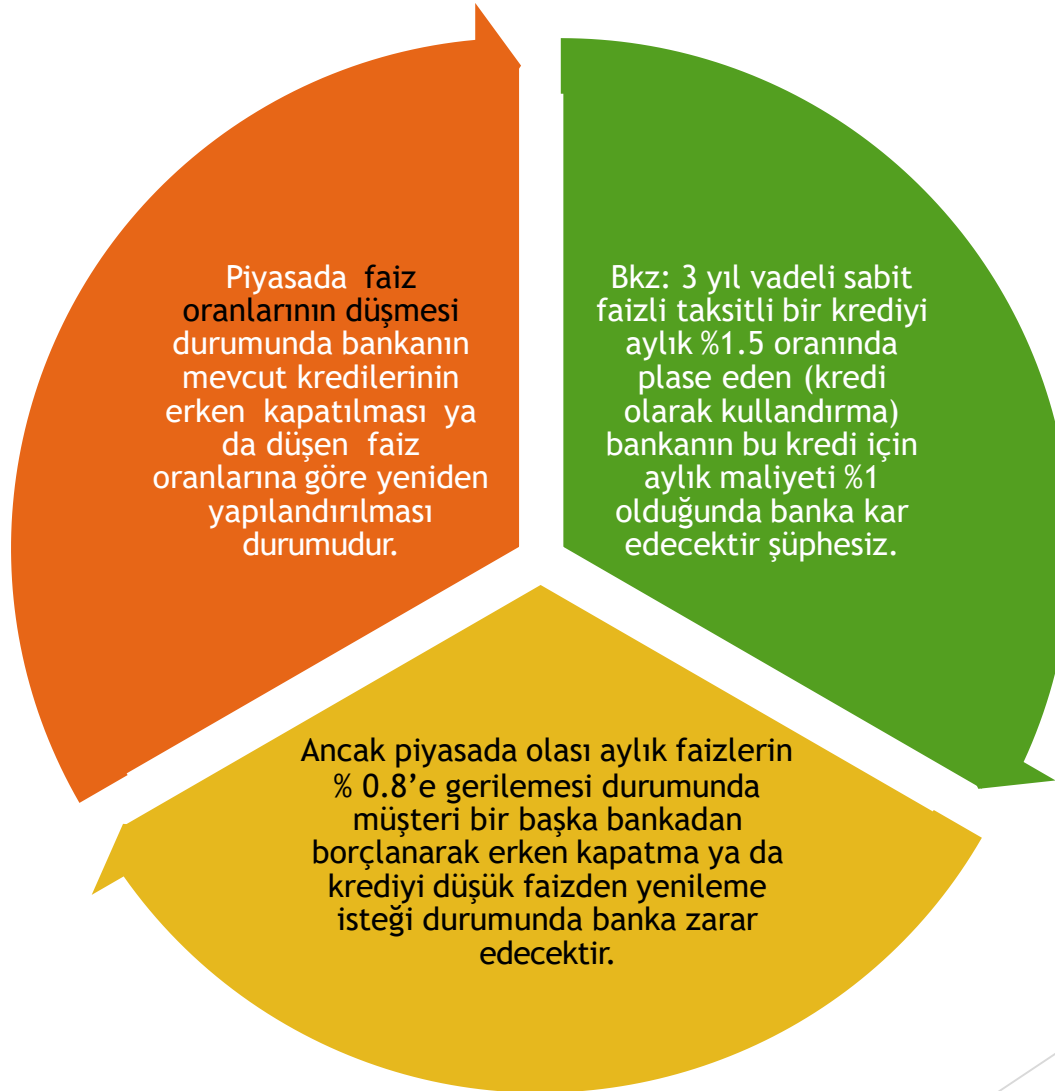
*Aktiflerin Ortalama
vadesinin pasiflerin
ortalama
vadesinden uzun
olması halinde
faizlerin artması*

*Pasiflerin Ortalama
vadesinin aktiflerin
ortalama
vadesinden uzun
olması halinde
faizlerin düşmesi*

Erken Ödeme(opsiyon) ve yeniden yatırma riski

Sabrınıza Minnetarım..